

«Slovenec»

LJUBLJANA

JUGO-

pošta
ne vrača

Edinost.

NOVICE

Naročnina za celo leto: 10 Lir; za pol leta: 5 L; posamezna številka 20 stot., za inozemstvo se vračuna poština. - Oglasi, naročnina i. t. d. naj se pošiljajo na naslov: „Novice“, Trieste, Via Torre bianca 21, IV. n.

V tujino...

V naši deželi ni pereče naše vprašanje našega narodnega obstanka, pereče je tudi in v presenetljivi meri vprašanje — vsakdanjega kruha. Zahteve, ki se stavijo na to ubogo deželo so prevelike, da bi jim moglo ljudstvo zadostiti. Dajatve so ogromne, da še nikdar take, zaslužka malo, da še nikdar tako. Temu gmotnemu, materialnemu pritisku na naše ljudstvo se pridružuje še politični pritisk, kakršnega ne pozna zgodovina slovenskega naroda na tem ozemlju. Slovensko ljudstvo te dežele je torej materialno in moralno pritisnjeno k tlom. Kakšno čudo je potem, če si želi proč od te rodne zemlje, daleč v tujino, da si tam služi kruh, s trdim delom, toda vsaj v osebni svobodi? Kakšno čudo, če naši ljudje naravnost oblegajo izseljeniške komisarijate, če izdajajo zadnje liro tistim, ki jim obljubljajo potne liste za izselitev v Ameriko? Kakšno čudo, če se polnijo rovi francoskih in westfalskih rudnikov s slovenskimi možmi, ki so zapustili družino ter se podali na daljnjo pot, da v tujini, v smrtni nevarnosti služijo kruh za svoje otročiče?

Nič čudnega ni torej, če je dosegla tudi propaganda tukajšnjih komunistov za izselitev v Rusijo precejšen uspeh med slovenskim ljudstvom, in zelo značilno je, da se je največ ljudi oprijelo te misli ravno v krajih, kjer je politični, torej moralni pritisk oblastev in zasebnih laških organizacij na naše ljudstvo največji.

Premoženje prodajl...

Kako obupno stanje je v deželi, priča dejstvo, da so se slovenski možje odločili za dolgo pot v neznane kraje in v negotovo bodočnost pod skrajno težkimi pogoji. Eden najtežjih gmotnih pogojev — da ne govorimo o političnih — je bil ta, da je moral vsak izseljenec v pričakovanju izselitve položiti pri organizatorjih izseljevanja znesek — 5000 lir v gotovini. Glede tega pogoja

niso poznali organizatorji, ki so javno v komunističnem listu in od osebe do osebe organizirali izseljeniške oddelke, nikake popustljivosti. Pozivali so ljudstvo, naj proda, kar ima: hišo, zemljišče ali premoženje in naj zbera potrebni denar. Ni naš namen danes, da bi vprašali komunistične organizatorje tega izseljevanja, ali so premislili, kaj početjajo, ko so obupanemu in na vse pripravljenu ljudstvu stavili take pogoje; ali so se vprašali, kaj bi počel družinski oče in gospodar, ko bi morda nekega dne, nezadovoljen z življenjem pod daljnim Kavkazom — kjer se tudi ne pretakata sam med in mleko! — hoteč nastopiti dolgo pot nazaj, z bridkostjo spoznal, da nima v daljni domovini več premoženja, ne strehe, pod katero bi sklonil trudo glavo; ali je res potreben tolik denar za pot v Rusijo in če ne, zakaj ga zahtevajo od ljudstva: ni danes naš namen, da bi vprašali komunistične organizatorje vse to. Poudariti pa hočemo dejstvo, da so slovenski gospodarji te nesrečne dežele pristali tudi na to težko žrtve, ki se je od njih zahtevala, samo — da se rešijo tega neznesnega življenja, samo da odidejo, vseeno kam, le od tod...

Ko so te dni oblastva na Goriškem nastopila z obtožbo proti komunističnemu poslancu Srebrnič, ki je vodil vso akcijo za izseljevanje, češ, da jih vlada v Rimu ni obvestila, da bi bilo tako izseljevanje v Rusijo dovoljeno, bi bila morala z obtožbo vred poslati v Rim tudi poročilo o vzrokih, zaradi katerih slovensko ljudstvo v teh krajih sila v tujino. Z obtožbo proti enemu ali desetim komunističnim poslancem se razmere v tej deželi, ki so jih v veliki meri zakrivila ravno oblastva z vlado v Rimu vred, ne bodo izboljšale, četudi bi bili upravičeni vzroki, s katerimi se ta obtožba utemeljuje, to je, da vlada v Rimu ni dovolila... Mi smo mnenja, da bi poslanec Srebrnič ne širil javno propagande (katero sicer mi iz zgornjih razlogov obsojamo), o kateri bi vedel, da je v navzkrižju z vladnimi ukazi.

Kakšni so bili nekdanj Kraševci v narodnih nošah

(Po Valvazorju)

porasčen, divja zver, zgubil je bil spomin in vid. Kajti le malo svetlobe je prihajalo v klet skozi majhno zamreženo okence. Njegova obleka je bila seveda samo še cunjca. Živel se je izključno le od zalog in konserv, ki so bile v kleti shranjene. Ven ni bil mogel, ker je bil vsled eksplozije vhod s kamenjem in bruni popolnoma zaprt. Peljali so ga na prosto in mu dali jesti in piti. A ni prenesel solnčne luči in svežega zraka, in je čez tri dni umrl, ne da bi bil spregovoril besedico. Poljska vlada ga je dala pokopati na pokopališču v Vilni z vsemi vojaškimi častmi.

Moč malih živali

Moč majhnih živalic je v primeri z njihovo velikostjo večkrat naravnost presenetljiva. Tako se je ugotovilo, da keber sorazmerno s svojo velikostjo lahko vleče 21 krat večjo težo kot konj, čebela pa kar 30 krat večjo. Silno moč ima ostriga, ki lahko zapre svoje oklopnice s silo 15 kg. Če bi hotel torej človek izvršiti sorazmerno svoji velikosti enako delo, bi moral dvigniti v zrak 80 lokomotiv.

Tudi muha ima izredno moč. Ona dvigne s svojimi nogami brez vsake težave n. pr. vžgalico, kar bi odgovarjalo pri človeku, upoštevajoč njegovo velikost, 8,50 m dolgemu tramu. Bolha lahko poskoči, kakor znano, 200 krat tako visoko, kakor je sama visoka. Človek, ki bi hotel posnemati njen skok, bi moral torej skočiti nad 300 metrov visoko.

Razbojnik in ženske

Razbojnik Čaruga je imel obilo čestilk med ženskim svetom. Še ko so ga obežali, se jim je nasmihal. Naklonjenost teh prismojenih babnic tudi zdaj še ni pojenjala. Na Čaruginem grobu je baje vedno dosti svežega cvetja in pržganih svečic. V nedeljo je na njegovem grobu bilo polno ljudstva, ponajveč žensk, ki so prinašale cvetlice in prižigale svečke. Marsikatera se je slinila, bogve zakaj. Zanimivo je le to, da so te prismojenjene babnice, ki objokujejo obešenega razbojnika, večinoma prav gosposke.

O ženski lepoti

Da imenujejo 30letna dešleta mnogi že stare device, ni upravičeno; to nam priča zgodovina. V resnici lahko ohrani ženska svojo lepoto in svežost do 50. leta in še čez. Višek svoje lepote doseže ženska med 35. in 40. letom.

Starogrška Helena je imela 40 let, ko je nevarno vžigala srca. Kleopatra je prekorajala 30 let, ko je prvokrat videla rimskega cesarja Antonija, ki se je vanjo zaljubil. Ana Avstrijska je s 36. leti veljala za najlepšo ženo v Evropi. Madame di Maintenon je bila stara že 43 let, ko jo je poročil francoski kralj Ludvik XIV.

Najvabljivejše in najštevilnejše lepote ne odražajo 20letne deklice. Najbolj očarujejo ženske tedaj, kadar je telo doseglo popoln razvoj, ker lepota ne obstoji samo v obliki in barvi kakor pri voščeni podobah. Svežost, mladost ter nežna koža se pogosto združujejo v obrazu, ki pa še ni očarljiv, ako nima življenja in izraza. Najlepša ženska leta so med 26. in 40. letom. Zadovoljnost in veselo razpoloženje je najboljša sredstvo za ohranitev mladosti. Umetna sredstva tu ne zaležejo nič. Še tako

lepa žena se postara, ako ni vesela in zadovoljna. Vsaka žena bi si morala postaviti za nalogo, ohraniti svojo lepoto, kar pomeni obenem tudi zdravje, toda ne z zadrževanjem, pudrom in raznimi toaletnimi vodami. Preprosto življenje, zmernost, čistost in gibanje zadostno ustvarjajo zadovoljnost ter krepijo telo in držijo pravilne poteze. Lepota obstoji v živahnosti gibanja ter v zmožnosti mišljenja in izražanja. Vsaka žena sama lahko mnogo pripomore k svoji lepoti in mikavosti.

Nov polotok v črnem morju

V bližini Sevastopola se je del strmega morskega pobočja pogreznil v morje. Morska tla so se nato dvignila, na kar se je pokazal 150 metrov dolg polotok, v bližini pa več manjših otokov.

Novo določbe za pošne pristojbine

Izšel je kr. odlok št. 196 od 19. febr. t. l., na podlagi katerega bodo veljavne počeni z 16. t. m. drugačne pošne pristojbine, kot so bile dozdaj. Pri tem naj bo omenjeno v vednost našim čitateljem, da so se vse pošne pristojbine zvišale, in sicer na sledeči način: 1. Zaprta pisma in zalepke, ki se odpošljejo v kraj, ki spada pod isto pošto, stanejo za vsakih 15 gramov ali odlomek 0.30. iste izven okraja, za vsakih 15. gr in odlomek 0.60. Pisma in zalepke, ki se pošiljajo vojakom na dejanski službi, se frankirajo s 0.30. Odprta dopisnica izven okraja stane 0.40. Odprta dopisnica vojakom stane 0.20. Ako odpošlje razglednico izven okraja in ako nima ista več kakor 5 besed, se plača 0.20. Ako imajo iste več kakor 5 besed, stanejo 0.40. Če odpošlje vojak na službi razglednico, ki ima več kakor 5 besed, plača samo 0.20. Za priporočena pisma se plača poleg običajne pristojbine še 0.60. Dodatna pristojbina za ekspresna pisma stane 0.70.

Netočna vest

Italijanski listi, posebno «Giornale del Friuli», so prinesli 13. t. m. vest, da je bilo sprejetih v deželno bolnišnico in umobolnico v San Daniele približno dvanajst bolnikov, bivših avstro-ogrskih vojakov, pristojnih v goriški sodni okraj, ki so se komaj sedaj vrnili v domovino iz ruskega ujetništva. Ker je gorško uredništvo «Novice» po vsej pravici domnevalo, da se med temi bolniki nahajajo tudi Slovenci, se je s posebno vlogo obrnilo do ravnateljstva prej omenjene bolnišnice, od katerega je dobilo odgovor, da so vsi dotični bolniki pristojni v občne prejšnje videmske pokrajine. Vest torj, da bi bili to avstro-ogrski vojaki, ne odgovarja resnici. Toliko v vednost onim, ki so črpali, prebravši vest v italijanskih listih, nekoliko upanja glede tega ali onega pogrešanega svojca.

Pevsko društvo „Ljubljanski Zvon“

v Ljubljani praznuje letos dvajsetletnico svojega obstoja. Poleg koncertov, ki jih namerava prirediti v proslavo tega jubileja, se je odločilo izdajati mesečno revijo za zborovsko glasbo «Zbori», ki bo prinašala na leto 12 zvezkov novih, še neobjavljenih ženskih, moških in mešanih zborov. Letna naročnina znaša za Italijo 10 lir, ki jo je treba plačati naprej. Revija se naroča pri navedenem pevskem društvu v Ljubljani; lahko posreduje naročbo pa tudi Pevsko in glasbeno društvo v Gorici, ako se mu obenem z naročilom pošlje znesek 10 lir. Prva številka izide še tekom tega meseca.

Novice iz vsega sveta

Strašna nesreča v Volčji Dragi

Trije delavci mrtvi, sedem ranjenih.

Iz Volčje Drage nam poročajo:

Včeraj okoli 4 popoldne se je pripetila v Volčji Dragi strahovita nesreča, ki je že do sedaj zahtevala troje človeških žrtev.

V opekarni g. Ivana Koglot v Volčji Dragi so bili včeraj številni delavci zaposleni pri kopanju ilovice za izdelavo opeke. Zraven jame, v kateri so bili že izkopali ilovico do kakih treh metrov globine, se je nahajala druga že izkopana in opuščena jama, ki je bila vsled nedavnega deževja skoraj do vrha napolnjena z vodo. Obe jami, opuščeno in drugo, v kateri so delavci kopali, je ločila ozka stena ilovice. Pod pritiskom vode je včeraj okrog 4 popoldne stena popustila in iz polne jame je vdrla voda z vso silo ter poplavlila jamo, v kateri so kopali delavci ilovico. Učinek vode in porušene stene ilovice je bil grozen. V jami so obležali mrtvi trije delavci, in sicer 39-letni Bunc Franc, 26-letni Černic Ivan in 47-letni Bunc Josip, vsi iz Volčje Drage. 32-letnega Josipa Martelanc so izvlekli iz jame težko ranjenega na spodnjem delu života, medtem ko je bilo ostalih sedem delavcev več ali manj težko ranjenih. Ti so: 31-letni Saksida Franc iz Bukovice št. 17, 27-letni Franc Remsker iz Volčje Drage št. 80, 26-letni Gregorič Josip iz Volčje Drage 101, 24-letni Marvin Anton iz Volčje Drage 303, 22-letni Brankovič Anton iz Volčje Drage 301, 35-letni Anton Krpan iz Volčje Drage 131 in 45-letni Abramič Anton iz Volčje Drage št. 91.

Med tremi mrtvimi se nahajata dva brata Bunc, od katerih zapušča starejši šest, mlajši pa štiri otroke.

Krvav dež

Neurje zadnjih dni v Italiji je imelo za posledico naravni pojav, ki kljub popolni razjasnitvi še vedno strašno učinkuje na babjeverno ljudstvo. Tokrat je bilo v Perugiji, ko je začel, potem, ko

se je vihar polegel, padati «krvav dež».

Dež seveda ni krvav, pač pa je rdečkaste barve. Gre za popolnoma naraven pojav. Iz Afrike prinese včasih proti severu močan južni veter rdečkasti prah iz puščave Sahare, ki se pomeša med deževnico in jo pobarva. Ni čuda, da je narod v južni Italiji, ki je kulturno strašno zaostal in je sila babjeveren, ves zbežan, ko začne naenkrat padati z neba «krvav dež». Seveda smatra to za strašno znamenje, da bo vojska, kuga, lakota in podobne reči. Spretni goljufi, ki jih nikjer ne manjka na svetu, pridno izrabljajo nevednost ljudstva v svoje namene in ščuvajo ob takih prilikah prebivalstvo, ki je že itak popolnoma iz sebe, češ da je vsega kriv ta ali oni, to ali ono, in da je treba vzdigniti proti njemu. Saj se je z neba prikazal prst božji! In ljudstvo naseda takim prebrisanežem in počenja v svoji zaslepljenosti stvari, ki se drugod zde nemogoče.

Zadnjih smo opazovali krvav dež meseca marca leta 1901. v Kalabriji. Ob precej jasnem vremenu se je pojavil zdajci na nebu rmenkasti-rdeč oblak, ki je kmalu solnce tako zatemnil, da se je zdel plamen na ognjištu razbeljeno bel. Prebivalstvo je planilo na prosto in v cerkve, z neba pa je lil v curkih rdečkast dež. Kemiki so takrat ugotovili, da je bil deževnic primeršan izredno velik del železnega oksida.

Osem let živ pokopan

Blizu mesta Vilna na Poljskem so razvaline skladišč nekdanje ruske armade. Skladišča in kleti je ruska armada pri umiku l. 1916 deloma sežgala, deloma razstrelila; niso hoteli, da bi bogate zaloge prišle v druge roke. Med razstrelbo zalog je padel neki vojak v klet; nihče ga ni opazil in Rusi so pozneje mislili, da se je izgubil ali pa da je padel. Poljska vojaška uprava sedaj tam zopet zida in so te dni eno od kleti odprli. In kaj so dobili notri? Človeka, ki je celih osem let prebival tam, sam in zapuščen. Najbujnejša domišljija nam ga ne more opisati: popolnoma je bil

TEDENSKI PREGLED

Italija

Parlament v Rimu deluje brez ministrskega predsednika Mussolinija, ki je še vedno bolan. Zastopajo ga v odgovorih na razne napade s strani opozicijskega ministra notranjih stvari Federzoni, tajnik fašistovske stranke Farinacci in bivši tajnik Giunta. Pravzaprav ga zastopa le Federzoni, kajti druga dva se omejujeva večinoma le na medklice, v katerih sta se specializirala. Farinacci pa, katerega je opozicijsko časopisje spravilo že ob ves ugled, nima dosti sreče niti v medklicah.

Opozicijo v zbornici vodijo le nekateri liberalci, nekateri fašistovski disidenti in komunisti, kajti ostale stranke se še vedno niso vrnile v parlament. Komunistični poslanci postopajo v tem zasedanju precej odločno in ostro. Posebno ostro je nastopil te dni komunistični poslanec Maffi, ki je očital bivšemu podtajniku Finziju, da je tudi denarno izkoriščal svoj položaj in bivšemu ministru Acerbu, da je gojil prijateljske stike s človekom, ki je bil obtožen posilstva. Denarno izkoriščanje svojih položajev je očital tudi drugim fašistom.

Seveda je njegov govor vzbudil najbolj ogorčene proteste. Finzi je zahteval, naj se uvede proti njemu preiskava in naj se ugotovi, ali so upravičeni ti in prejšnji očitki proti njegovi osebi. Acerbo je pozval govornika, naj pride v dejstvo in imeni na dan, da ga bo mogel tožiti. Fašistovski poslanci so mu metali vse mogoče psovke v obraz, toda Maffi je vztrajal pri svojih trditvah in je izjavil, da prevzema za nje vso odgovornost.

Na splošno očitajo opozicijski poslanci fašistovski vladi, da je vrgla državo moralno in gospodarsko ob tla. Draginja je zrastle za 20—26%, za eno liro lahko danes kupiš le 14% tega, kar si kupil pred vojno, kajti lira stalno pada nasproti dolarju in šterlingu, ki sta v zadnjem času zrastle od 12—16%. Na drugi strani pa se plače niso zvišale, pač pa še znižale.

Seveda je minister notranjih stvari skušal v dolgem govoru vse te očitke ovreči, poučarjajoč, da vlada v državi vzoren mir in red, za kar gre hvala politiki «močne roke». Seveda je zbornica, v kateri prevladujejo po zadnjih «volitvah» fašisti, izrazila vladi — zaupnico. Tako bo torej vlada z navideznim odobravanjem parlamenta nadaljevala s politiko močne roke, ne meneč se za voljo ljudstva, ki v sedanjem parlamentu, katerega so zapustili zastopniki uglednih opozicijskih strank pod vodstvom znanih politikov, ne more priti do pravega izraza.

Zmaga, dosežena od vlade v parlamentu, je torej bolj podobna porazu kot zmagi.

Tudi izven parlamenta se v dveh veljavah vprašanih politika fašistovske vlade oziroma stranke ni obnesla. Gre za vprašanje Zveze bivših vojakov in za vprašanje stavke kovinarjev v zgornji Italiji.

Nasprotstvo med zvezo bivših vojakov pod vodstvom bivšega fašistovskega poslanca Virole je postalo zadnje čase vsled nasilne vladne politike tako veliko, da je vlada dala razpustiti vodstvo zveze, kateri je imenovala — komisarije. Vlada je upala, da bo s tem raztepla tudi zvezo samo, če se ji že ne bo posrečilo, da ji da fašistovski lice. Toda zmotila se je. Z vseh strani države prihajajo poročila, da se krajevne organizacije oklepajo starega vodstva in da komisarije ne priznavajo. Vidi se torej da je pri bivših vojakih, katerim se pridružuje tudi zveza invalidov, fašistovska vlada dosegla nasprotno od tega, kar je hotela.

Nič bolj srečna ni bila takozvana sindikatna politika fašistovske stranke. Poleg drugih so fašisti po svoji zmagi pritegnili v svoje vrste tudi številne delavske množice, ki so se na ta način skušale zavarovati pred preganjanjem. Fašistovske delavske organizacije (sindikati) so se na ta način številno zelo okrepčale. Toda pri sedanji stavki kovinarjev v zgornji Italiji, ki traja že nekoliko tednov, se je pokazalo, da se pofašistenje delavskih organizacij ni posrečilo v taki meri, kakor se je to skušalo prikazati na fašistovski strani. Kovinarsko stavko so začele fašistovske organizacije. Voditelji stavke so si navedli že iz vsega začetka za cilj, da dosežejo rešitev, ki bo zadovoljila obe strani, toda zadeli so nepričakovano na velik odpor industrijalcev. Zdelo se je že, da se bo akcija ponesrečila, kajti na kak ostrejši konflikt z industrijalci voditelji stavke niso nikakor računali,

ko je naenkrat stopila na plan še Fiom, Federazione italiana operai metallurgici, to je zveza kovinarskih delavcev, ki je včlanjena pri protifašistovski Splošni delovni zvezi. Sedaj je bilo vse delavstvo na nogah, toda za voditelje fašistovskih sindikatov je nastop Fioime prinesel bridko razočaranje: izkazalo se je, da je ogromna večina delavstva sledila tej protifašistovski organizaciji, ki je vsled tega tudi prevzela vodstvo stavke. In fašisti, ki so še v soboto gremeli proti industrijalcem, so se lepo z njimi nenadoma pobotali. Takoj po nastopu Fioime je prišel iz Rima v Milan tajnik fašistovske stranke Farinacci in kmalu po njegovem prihodu je bil sporazum sklenjen. Vse velike zahteve fašistovskih voditeljev stavke so se skrčile na zahtevo plače za... eno liro (industrijalci so bili sami ponudili 60 stotink!) Spričo take politične rešitve tega gospodarskega spora je Fiom proglasila, da s svoje strani ne sprajme te rešitve in da bodo njeni člani — nadaljevali stavko.

Voditelji fašistovskih organizacij so torej vrgli za plot i zahtevo po minimalni plači i zahtevo po revidiranju delovne pogodbe i zahtevo po sklenitvi redne in popolne delovne, vse to za — eno liro, oziroma 40 stotink, samo da so tako izključili Fiom od sklenitve sporazuma. Kak vtisek bo naredila na delavstvo taka poravnava z industrijalci, ni težko predvidevati. Gotovo je že zdaj, da so pri tej stavki fašisti ogromno izgubili in da je Fiom ogromno pridobila.

Jugoslavija

Zdelo se je, da se bo po volitvah notranjepolitični položaj razbistril, toda to se doslej ni zgodilo.

Opozicijski blok, ki je ostal pri volitvah v manjšini, je nastopil v skupščini z vso odločnostjo v zaupanju, da bo omajal položaj vlade. V ta namen se je tudi program ene najmočnejših strank opozicijskega bloka, Radičevcev, prve dni pred otvoritvijo zbornice zopet temeljito izpremenil. «Klub hrvatskih kmetov», kakor se sedaj imenuje prejšnja HRSS, ki je bila še pred volitvami

Vojna škoda in rekvizicija

V zadnji številki «Novice» smo poročali kdo da mora prijaviti, po tolmačenju finančne intendence v Trstu, rekvizicije. Ker bi pa vsled tega morali prijaviti svojo škodo kot rekvizicije tudi malone vsi vojni odškodovanci, je nastalo, seveda, silno razburjenje po deželi. Posebno v italijanskih časopisih so različni odvetniki razlagali svoja mnjenja za in proti. Slovenski in italijanski poslanci ter druge uplívne osebe so se obrnile na Rim, da bi vlada izdala v posebni odredbi tozadevna pojasnila.

Počasnost in zanikrost državnega aparata.

Dnevi tečejo in je preteklo že polovico marca, ne da bi vlada izdala potrebnih pojasnil, in ljudstvo se boji da bo pretekel 24. april in da bomo še takrat negotovi ali se ima vsa škoda, povzročena od pustošenja vojaških oddelkov ter že naznanjena kot vojna škoda naznaniti, iznova kot rekvizicije ali pa ne. Ako bi hoteli slediti tolmačenju finančne intendence v Trstu, ki pa za nas ni merodajno, ker izraža le mnenje onega državnega urada, ni pa postava sama, potem bi, seveda, bila za nas stvar jasna in bi morali vso dosedanjo vojno škodo, — z malimi izjemami, iznova prijaviti kot rekvizicije. S temi splošnimi prijavami bi pa ne nastale za naše ljudstvo nove sitnosti in pisarjenja, ampak bi se zopet spravila v pretres določitev in način izplačila skoro vse vojne škode.

Pravilne in nepravilne rekvizicije. Zaradi tega je naša in italijanska javnost potom svojih zastopnikov stavila vprašanje na vlado, da se natančno izrazi, kaj da so pravzaprav pravilne in nepravilne rekvizicije, to je ali se smatra za rekvizicije samo to, za kar so bili na izrecno povelje vojaških poveljstev oškodovani posamezni zasebniki ali pa tudi drugačne škode, ki so n. pr. vojaki — sami napravili. Ako bo centralna vlada v Rimu smatrala samo taka oškodov-

razpuščena, je sprejel v svoj program — monarhijo angleškega tipa, celotni opozicijski blok (Radičevci, Hrv. zajednice pod vodstvom Trumbića, Davidovičevci, Koroščeva Slov. ljudska stranka in jugoslovenski muslimanski klub) pa je nastopil v skupščini pod lepo zvenečim imenom, Blok narodnega sporazuma in kmetske demokracije. Z odpovedjo republikanstva s strani Radičevcev je nameraval opozicijski blok iztrgati vladi iz rok glavni adut. Toda vladna koalicija (radikalci in samostojni demokrati), ki ne zaupa dosti prepogostim, a le navideznim menjavanjem programa na strani Radičeve skupine, se ni dala ugnati. V skupščini je prišlo med vladno koalicijo in opozicijo do zelo ostrih spopadov, ko je šlo za prtditev mandatov. Do najhujših spopadov pa je prišlo v verifikacijskem odboru, ko je šlo za potrditev mandatov Radičeve stranke. V krogih vladne koalicije so se vršile dolge debate, ali naj se potrdijo mandati poslancev te stranke, proti kateri je bila zaradi njenih zvez s komunistično nacionalo proglašena Obznana in katere voditelji so še sedaj z Radičem vred v zaporu oziroma pod policijskim nadzorstvom. Končno je prevladala struja, ki je zastopala mnenje, da se ti mandati ne smejo potrditi, dokler sodišče ne izreče svoje sodbe. Tako se je zgodilo, da je verifikacijski odbor, v katerem ima vladna koalicija večino, odklonil potrditev mandatov poslancev Radičeve stranke.

Med opozicijo je vsled tega zavladalo silno ogorčenje, ki bi znalo imeti za posledico, da opozicijski blok zapusti skupščino. Na vsak način se zdi, da se bo opozicijski blok udeležil seje skupščine, na kateri se bo razpravljalo o potrditvi sklepa verifikacijskega odbora. Govori se tudi, da bo ob tej priliki prečitana progla, vsebujoč uradni program opozicijskega bloka.

Nemčija

Po smrti bivšega predsednika nemške republike Eberta se je pojavilo doslej kar šest kandidatov za njegovo mesto: Marx za center, Jarres za stranke desnice, Ellbach za demokrate, Brauns za socialiste, Tahlmann za komuniste in von Lettow Vorbeck za nacionaliste.

Začetek volilnega boja za predsedniško mesto je bil žalosten: tekem zborovanja komunistov v Halle je bilo — 7 oseb ubitih in nad 30 teško ranjenih...

vanja, izvršena po izrecnem povelju vojaških komand, za rekvizicije ter vsled tega obvezna za prijavo v smislu dogovora med Italijo in Avstrijo, potem seveda ne bo treba ljudem iznova prijaviti skoro vse vojne škode kot rekvizicije.

Ako bo pa vlada pristala na stališče finančne intendence ter smatrala za pravilne oziroma nepravilne rekvizicije vsa ona odškodovanja ki niso nastala po obstreljevanju in direktnih vojnijskih dogodkih ampak po pustošenju vojašine, potem bo pa seveda treba prijaviti skoro vse vojne škode kot rekvizicije.

Zakaj ves ta boj?

Saj je pač vseeno ali prijavim mojo škodo kot vojno škodo ali pa kot rekvizicije, samo da mi pride ta plačana? tako si marsikdo izmed Vas poroče.

Toda eno je čakati izplačila od upnika, ki se na vse načine z različnimi posojili in podporami od raznih držav vzdržuje pokonci, da ne popolnoma propade in to bi bila Avstrija, drugo pa je terjati plačilo za svojo škodo od svoje nezmanjšane države Italije, ki je v to zavezana vojno-odškodninski postavi, katero je sama izdala. Res je, da se je naša država zavezala, da bo dajala — dokler ne bo Avstrija mogla plačati rekvizicij in tega ona ne bo mogla, — predujme v višini 70% na prijavljene rekvizicije. Cela zadeva glede nakazovanja teh 70% predujmov je pa precej nejasna in mi vsi dobro vemo, kaj da je nastalo iz prvotnih določb glede popolnega izplačila vojne škode. Potom zmanjšanja pri uradnih cenitvah, konkordiranja ter izplačenja v 20% manj vrednih beneških obveznicah, se je vsakomur njegova vojna odškodnina zmanjšala na neverjetno malo količino.

Istemu riziku bi se izpostavili morda pri teh novih 70% predujmih na rekvizicije. Pa ne govorimo pri tem o zavlačenju likvidacije teh predujmov za dobro enega in pa še več let.

Zato je pa seveda tolmačenje o rekvizicijah od strani finančne intendence zadelo na tak odpor pri našem in italijanskem ljudstvu teh pokrajin.

Odgovor od strani vlade ali se mora prijaviti same rekvizicije izvršene po izrecnem povelju vojaških poveljstev ali pa na splošno vsa škoda ki ni bila povzročena po obstreljevanju in direktnih vojnijskih dogodkih, mora prispeti.

Dokler pa ne prispe, rajši čakajmo pa še treba do konca tega meseca in pa še prve dni aprila. Rajši bomo takrat delali prijave po moč kot pa da bi sedaj s kako prezgodnjo izjavo kompromitirali našo pravico do vojne škode.

Eno je pa jasno!

Prijavijo naj se že sedaj, ne da bi čakali nadaljnih odredb, vse pravilne in nepravilne rekvizicije, to je škode, izvršene od vojaških oddelkov na izrecno povelje vojaških komand, dalje naj se prijavi vse ono, kar se ni še vložilo v vojno škodo bodisi iz pozabljivosti bodisi iz nemarnosti. Prijavi naj se tudi seveda vsa taka škoda, katero niso hoteli državni uradniki ali pa vojno odškodninske komisije priznati za vojno škodo.

Pri vseh teh prijavah se mora pri dokazovanju polagati važnost ne samo kot pri vojni škodi, da škoda je, da ona obstoji, ampak se mora poleg tega brez drugega navesti kdo da je to škodo, prijavljeno kot rekvizicije, napravil. Ker večina ljudi nima več onih nakazil (bonov, Bescheinigung, Befehl od izdanih od avstrijskih vojaških poveljstev) se bo to dokazovanje ter naznačenje kdo da je škodo napravil oziroma ukazal prizadejati, izvršilo potom notoričnih aktov, to je potom potrdil, izdanih od sodnika ali notarja po zaslšanju stranke in štirih prič, ki niso ne sorodniki stranke, na prizadeti pri njem škodi.

Toliko na splošno.

Posebej pa še opozarjamo, da bo najboljše, če se vsak, ki misli, da ima kako škodo vsled vojaških rekvizicij pred vojno (vzeli so mu na pr. konje, živino, zasedli zemljišče i. t. d.), čim prej javi pisмено ali ustmeno pri tajništvu političnega društva «Edinost» v Trstu, ki daja — kakor nam sporoča — rade volje vsa potrebna pojasnila in sestavlja tudi potrebne vloge. Kdor se javi pisмено, naj da priložiti svoje pismo od krajevnega zapupnika ali od predsednika krajevne organizacije pol. dr. «Edinost». Prizadeti iz tržaške pokrajine naj se obrnejo na tajništvo pol. društva «Edinost» v Trstu, via S. Francesco 20/I, oni iz Istre na tajništvo pol. dr. «Edinost» za Istro v via Lavatoio št. 1/I, oni z Goriškega na tajništvo pol. dr. «Edinost» za Goriško v via Carducci št. 7.

Nov odvetnik

Te dni je naredil odvetniški izpit g. dr. Boris Furlani. Čestitamo!

„Nova Doba“

glasilo goriških snoparjev, kako krasno ime, a kljub temu krasnemu imenu je morala v grob. Štirinajstega februarja je še zadnjič vzdihnila, potem pa legla k počitku, ki si ga je v resnici zaslužila. Niti pustnega torika ni dočakala. Že delj časa sem se je opazalo, kako dnevno hira, zalagali so jo sicer s tečno hrano v obeh deželnih jezikih, toda susica je neizprosijiva. V tolažbo žalujočim ostalim naj bo dejstvo, da je primela «Nova Doba» kal bolezni že na svet in da bi bila morala že prej umreti, da ji ni podaljšal življenja od časa do časa nov vzni red na zadnji njeni strani. «De mortuis nil nisi bene, zato naj v miru počiva!

Smrtna kosa

Javljajo nam žalostno vest, da je v šklednju izdihnila svojo blago dušo vrla narodna delavka g. Ivanka Godina. Teško prizadeti družini naše sožalje!

Stavka kovinarjev

Kakor poročamo v tedenskem pregledu, traja že nekoliko tednov stavka kovinarjev. V zadnjem hipu smo izvedeli, da je «Fiom» v Milanu, po dvo-dnevni stavki na lastno pest, proglasila konec stavke. V zgornji Italiji se je zopet začelo delo. V Trzicu in Trstu pa se stavka kovinarjev nadaljuje vkljub fašistovskemu pritisku.

Naročnike

opozarjamo, da plačajo čim prej naročnino za list, ker stroški so ogromni.

GORIŠKE „NOVICE“

Obnovljeno poslovanje brzojavne službe.

Kakor znano, niso po vojni delovali več brzojavni uradi v Črničah, Dornbergu in St. Petru pri Gorici. Sedaj bodo gorionomeni poštni uradi opravljali tudi redno brzojavno službo, in sicer, počenši z 16. marca t. l.

Semenj sv. Hilarija.

Letošnji semenj sv. Hilarija se je začel v ponedeljek in bo trajal osem dni. Prvi dan semnja je bil še precej živahen in dobro obiskan. Na ulici pred pokritim trgovcem se je po obeh straneh kar trlo vozov, naloženih s krompirjem. Prišlo je tudi mnogo kmetov, katerim je sedaj potreben semenski krompir. Videlo se je, da je bila kupčija bolj slaba in to tudi radi tega, ker so marsikateri kmetje že prejšnji četrtek nakupili potrebni krompir za seme. Prodajal se je v začetku zelo drago, in sicer po 110—115 lir kvintal. Radi velike množine privoženega krompirja je cena v ponedeljek nekaj padla. Semenski krompir se je ponujal okoli poldne že po 90 lir za kvintal in pozneje tudi manj. Kljub temu pa je bila kupčija bolj slaba.

Na trgu sv. Antona je bilo v ponedeljek naravnost dolgočasno in pusto. Par vozov s krompirjem, nekaj sadnih dreves, malce «suhe robe» in to je bilo vse.

Na Travniku se je utaborilo nekaj stalnih goriških kramarjev in par kričarjev s svojimi «čudeži». Po kislih obdružih kramarjev sodeč in pa po maloštevilnem obisku kupujočega občinstva, so bile na Travniku slabe kupčije.

Živinski trg je pa bil nabit poln. Prignano je bilo sem kakih 250 glav rogatego živine. Videli si tukaj kmetiče, ki so si ogledovali živino, povpraševali za ceno, ugibali in slednjic — odšli v stran. Živine je bilo dosti, a bilo je tudi dosti takih, katerim je primanjkovalo težkih liric. Posledica tega — slaba kupčija. Le nekaj mesarjev, ki jih spoznaš po rejenem trebuščku, si je ogledovalo s strokovnjaškim očesom živino in tudi — kupovalo.

Konjska kupčija pa je bila zelo slaba. Prignanih je bilo le kakih 50 do 60 konj, uporabljivih večinoma za težko delo, med njimi tudi kako slabo kljuse. Le tu in tam si videl kako lepo in brzonožno žival, katero je mešetar ali trgovec pogljal po trgu in na ta način uprizoril malo konjsko dirko, za zabavo in kratek čas okoli stoječim možakarjem. Par konj je bilo tudi prodanih, ampak v splošnem se konjska kupčija ni posrečila.

Prešičev se je mnogo ponujalo. Pujski od 8 do 10 tednov so se prodajali po 100—130 lir, a kupovali so se seveda malo bolj po ceni. Cena odraslim prešičem pa je bilo zelo različna, v začetku vsekakor višja, pozneje pa zmernejša. Tukaj se je še nekaj prodalo.

V splošnem se je opazilo, da je na trgu premalo denarja. Temu je tudi vzrok, da je bilo sklenjeno tudi malo

kupčij. Letošnji semenj je zelo slabo uspel, slabše kot lani. V gospodarskem oziru pojde po vojni navzgor — tako so nam prerokovali razni veliki možje — a gre navzdol, kakor sami vidite.

Goriškim gostilničarjem na znanje.

Trgovsko-obrtna zbornica v Gorici je izdala razglas, s katerim opozarja goriške gostilničarje, ki so lastniki hlevov in ki dajajo prenočišče voznikom, da morajo glasom čl. 27. dodatno odloku od 30. dec. 1923. o državnih komisijah predjavljene tarife zaprositi pri varnostni oblasti za tozadevno koncesijo, ter plačati zahtevano pristojbino.

Kdo je izgubil listnico?

Našla se je v mestu listnica z denarjem. Kdor jo je izgubil, naj se oglasi na magistratu pri občinski blagajni.

Dvoboj v ulici Contavalle

Prejšnjo soboto približno ob 5. uri popoldne se je vozil po Verdijevem tekališču narodni miličar na svojem kolesu. V bližnji ulici Contavalle je zapazilo njegovo sokolje oko, kako je nekemu pasantu štrlel iz levega žepa na suknjiču košček rdeče rute. Rdeča barva je miličarja zbudila v oči. Skočil je k pasantu, pogledal ga srepo in čif, čif: že mu je prilimal dve zausnici. Njegov nasprotnik ne bodi len in čif, čif: že mu je vrnil obe zausnici z obrestmi ali brez obresti, se ni moglo natančno dognati. To čifčafanje ob belem dnevu je privabilo na mah in kakor bi trenil precejšnjo množico ljudi okrog obeh bojevičev. Radi teh nepoklicanih gledalcev, ki so si ta nastop različno razlagali, je bojna srditost kmalu ponehala. Miličar je sedel na kolo in jo odkuril na desno, njegov nasprotnik jo je pa mahnil na levo v Morelijevo ulico, počasi in preudarno, ker so ga bile zausnice i pasivne i aktivne precej segrele in tako spotile, da si je moral obrisati pot. Vzel je iz žepa ruto, koje rdeči konec je bil prej razdražil miličarja, in tedaj se je opazilo, da je njegova ruta v vseh treh nacionalnih barvah, od katerih je slučajno samo rdeči konec štrlel iz žepa. Zakaj sta se torej oba možakarja klofotala ob belem dnevu na javnem prostoru, to vprašanje si stavijo že par dni vsi oni gledalci in teh je bilo nad osemdeset, ki so bili priče temu mučnemu prizoru.

Izpred goriškega sodišča.

Nekega večera se je vozil Avg. Pikec iz Dobrave j po poti proti domu. Mimogrede je srečal nekega A. Jerkiča. Ker je bil Jerkič utrujen in ker mu je bilo tudi dolgočasno, je poprosil voznika, naj ga vzame na voz, v kar je voznik tudi privolil. Medpotoma sta srečala seveda gostilno. Ustavila sta se, napojila konje in tudi na sebe nista pozabila. Čez nekaj časa je bilo Pikcu zadosti, zato jo je mahnil z vozom dalje. Jerkič je pa ostal v gostilni in ga srknil še polič. Kmalu pa se je spomnil, da je pustil na vozu v papir zavite nove spodnje

hlače. Tešel je za voznikom, a ta je bil že daleč za deveto goro. Nekaj dni pozneje pa je Jerkič opazil, da prodaja voznikova žena ravno njegove spodnje hlače. Ovadil je nepoštenega voznika in njegovo ženo orožnikom. Sedaj se je ta zadeva obravnavala pred sodiščem. Obtoženec je bil spoznan krivim in obsojen na dva meseca in 25 dni ječe. Obsojena je bila tudi njegova žena na 25 dni, ampak pogojno. Vsekakor drage spodnje hlače.

Franc Besednjak iz Rihemberka je bil držan v zaporih, obtožen poskušnega roparskega napada. Oborožen z nožem je ustavljal na poti nekega I. Korškoča in mu grozil, da ga ubije, če mu ne izroči vsega denarja, ki ga ima pri sebi. Pri tem je baje tudi rnil z nožem Korškoča, napad pa se mu kljub temu ni posrečil. Ker je bil obtoženec zanikal svojo krivdo in ker ni bilo tehtnih dokazov, je bil oproščen in izpuščen iz zapora.

«SCAMPOLO» V GORICI.

V nedeljo, 22. t. m., točno ob 8. uri zvečer, gostuje «Citalnica» iz Trsta pod okriljem Dram. društva v Gorici in uprizori velezanimivo D. Nicodemijevo trojedjanko «Scampolo». Ta trojedjanka je ena najpopularnejših del iz novejša italijanske literature in polni povsod dvorane. Na italijanskih odrih je doživel «Scampolo» že preko tisoč uprizoritev. «Citalnica» je pripravila to dramo z največjo skrbjo in je dosegla z njo krasen uspeh, tako pri Sv. Jakobu kakor tudi na gostovanju v Postojni. V glavnih vlogah nastopita g. Terčič in g. Hrovatinova. Režira A. Sirok. Za «Scampolo» vlada v Gorici veliko zanimanje, zato naj si vsak preskrbi vstopnice pri predprodaji.

Zveza prosvetnih društev IZ ZABČ.

Naše mlado Prosvetno društvo «Pomlad» z vso svojo mladostno svežostjo in krepkimi silami vrši svojo izobraževalno nalogo. Novo življeje je prešinilo z ustanovitvijo lastnega prosvetnega ognjišča naše fante in dekleta — celo vas. Če nas po dnevi mori teža dela in skrbi, nas z zadovoljstvom polni zavest, da se zvečer snidemo na odih in pouk v društveni sobi.

Komaj en mesec po ustanovitvi našega društva smo priredili društveni zabavni večer z zelo pestrim in zabavnim sporedom. Deklamacije naših vrlih deklet, podane z globokim umevanjem in resnično srčno toploto, so vzbujale krepkih odmevov v dušah poslušalcev. Salve smeha, zbujene po lepo podanih šaljih prizorih, se kar niso moge poleči. Razšli smo se vsi zadovoljni, z zavestjo, da pomeni ta pomeni ustanovitev društev za našo vas važni zgodovinski dogodek — pomemben ne le za one, ki so delavni člani, marveč za vso vas.

Čitalnica z našimi časopisi, je naše zbirališče in zatočišče. Zadnje čase smo opustili dramatične vaje, in smo se lotili z vso vsmo petja. Na pomlad in

čez poletje, ko se mnogi porazgubimo po planinah, po poljih, naj bo vsepovsod odmevala lepa naša pesem. Uredili smo si tudi malo knjižnico, ki nam je poskrbela «Zvezo prosvetnih društev». Citamo, da je veselje. Četrta ure časa — pa knjigo, knjigo v roke.

IZ KOBARIDA.

V sredo, 11. t. m., smo se zopet enkrat zbrali stari čitalničarji na sestanku v začasnem društvenem prostoru. Dobri dve leti smo prisiljeno spali. Zlokobni krnski dogodki, in njim sledeči pogromi so nas pokopali.

Čeprav še ni posijalo ravno pomladne solnce, vendar vsaj divjajoči viharji ne rušijo več. Kot drugod nas je to zatišje predrnilo. Vstajamo k novemu delavnejšemu življenju.

Predavanje, ki je zapolnjevalo večji del večera nas je tudi seznanilo z važno našo prosvetno ustanovo «Zvezo prosvetnih društev», ki smo ji bili sicer že včlanjeni, vendar je nismo še dovolj poznali. Utrdilo nas je v veri o nje potrebnosti; da bodo odnosi z njo čedalje tesnejši, ter v čim večjo društveno korist, bomo gotovo skrbeli z veliko vsmo.

Prvi korak je storjen, upamo, da bomo kmalu mogli poročati tudi o drugih. Kobarid mora zopet prevzeti prvenstvo tudi v društvenem delu. Ostati mora središče društvenega prosvetnega gibanja v gornjem delu Soške doline.

IZ TOLMINA.

Pred kratkim je naše «Rokodelsko bralno društvo» položilo svoj letni obračun, o svojem delu na rednem občnem zboru.

Ogromno udeležnostvo je pokazalo, da naši tržani znajo ceniti svojo najvažnejšo prosvetno nalogo, ki je vedno visoko držalo svoj prapor prosvete, ki mu ga je dal v roke naš nekdanji prvak in prvobornik dr. Lavrič. Vsi naši boljši, večji so delovali in duševno rastle pod njegovim okriljem. Več kot polstoletni obstoj našega društva ima zaznamovati krasnih uspehov v svojo zlato spominsko knjigo.

Letni obračun je pokazal, da sta najboljše delovali naša bravica ter knjižnica.

Stopamo v novo leto svojega delovanja. Številen obisk občnega zbora nam jamči, da se letos, sedmo leto po zaključku svetovnega rušenja, dvignemo na predvono višino, ter zavzame staro častno mesto — vzgojevalca odrastlih in doraščajočih. Naše društvo, ki je polstoletja oblikovalo duševni obraz naših tržanov, hoče vršiti zopet to častno in odgovorno nalogo.

IZ PRVAČINE.

Zganili smo se koncem koncev tudi mi v Prvačini. Pretekli četrtek je imelo ustanovni občni zbor naše «Prosvetno društvo».

Ne misliti sicer, da do sedaj prav nič nismo prosvetno delali. Naš delavni «Dramatični krožek» je bil teden dni pred ustanovitvijo društva nastopil z dobro naštudirano igro «Nebesa na zemlji», ki jo je na splošno željo ponav-

PODLISTEK

Kuga

(Po Grudnovi zgodovini slov. naroda.)

Dandanes si težko predstavljamo, kako strašna morilka je bila nekaj kuga ali črna smrt in kako so ljudje zatrepetali ter obledeli, ko so zaslišali to besedo. Lahko rečemo, da je kužna kosa spravila po Slovenskem veliko več ljudi, pod zemljo kakor sovražni meč. Ne stoji zaman v litanijah prošnja: Kuže, — reši nas o Gospod!

Z imenom kuga pa so nekaj zaznamovali celo vrsto nalezljivih bolezni, ki jih danes strogo ločimo, na pr. črne kozice, legar (tifus), razne vrste mrzlice in drugo. Vendar so se ljudje najbolj bali one kuže z oteklinami (buboni), ki jo še dandanes nazivamo s tem imenom in kateri so nekaj zaradi črnih peg na koži rekli tudi «črna smrt». Prikazovala se je pod raznimi znamenji. Navadni začetek je bil, da je bolnika za čela boleti glava, v prsih in trebuhu pižgati, kakor ogenj. Vnele so se mu oči, jeziki in grlo, in marsikdo je besnel od žjeje. Bolnik je postal vse pobit, ne le od strahu pred grozno smrtjo, ampak tudi, ker se je vse kuhalo po njem, kakor bi gorele čutnice. Kmalu so se izpustile pod pazduham, za ušesi, na vratu, pod kolenoma podolgate, temnovišnjeve in zelo boleče oteklince, iz katerih so se razvale velike bule (buloni), ki so se navadno po smrti odprle. Drugi bolniki so bili naenkrat po celem životu obsuti z belimi mozolji, ki so v kratkem počrneli in žgali kot žareče oglje. — Kuga pa je napravljala še druge učinke. Eden se je dolgo krvavo potil, drugi se je zgrudil, kakor od strele zadet in umrl na poti, zopet drugi je izdihnil dušo, ko je hudo kihnil, in odtod je navada, da se zdaj pravimo pri kihanju:

«Bog pomagaj!» Primerilo se je tudi, da so komu nože otele in odgnile. — Pa naj so znamenja še tako različna, nasledek je bil skoraj vedno isti, namreč gotova smrt, ki je prišla čez nekaj dni ali pa celo v malo urah po neznanskih mukah za uboega bolnika. Prebolel je le malokdo, če so se mu kužne bule za časa srečno pregnile.

Kužen mrlič je bil strašen videti. «Črna smrt» mu je pustila ostudne črne maroge na truplu in ga vsega izpremenila. Iz nosnic in ust mu je vrela črna kri in iz odprtih bul se mu je cedila smrdljiva sokrvice. Kmalu je začelo meso kipeti kakor kvas in razširati tako grozen smrad, da živa duša ni mogla ostati blizu. Domači so brž najeli kakega pogumnega moža za pogrebca, ki je prišel z dolgim železnim kavljem na drogu, z njim potegnili mrliča iz hiše in ga vlekli do jame, katero so izkopali na vrstu za hišo ali na bližnjem polju zunaj vasi. Mrliča je potresel z živim apnom in zagrebel. Včasih pa celo za drag denar ni bilo dobiti loveka, ki bi pokopal smrdljive mrličje. Bolezen je bila tako nalezljiva, da je nedko za enim mrličem izumrla vsa hiša. Zato so kužna trupla večkrat ležala nepopopana na polju in po goščah, da so jih rgali psi in divje zveri, ali pa so gnile edne in mesece po zapuščenih hišah. Včasih so take izmrle kože s človeškimi trupli vred kratkomalo zažgali, da je vse skupaj zgorelo.

O vzrokih kuže so imeli zdravniki, zvezdoslovci, modroslovci in tudi navadni ljudje zelo različna mnenja. Vsi, ki so o njih razpravljali, pa so navadno na čelu svojih razprav napravili prepričanje, da je kuga, kakor tudi lakota in vojna, pred vsem strašna siba, ki jo Bog pošilja, da kaznuje trdovratnost grešnikov in jih prisili k pokori in poboljšanju. Isto tudi navadno čitamo v vladnih odlokih. «Kužni red», ki ga je izdal nadvojvoda Karol II. l. 1584., se na primer pričenja z besedami: «Kuga je očitna kazen, katero nam vsemožni Bog pošilja v svoji pravični jezi zaradi naših neprestanih pre-

greh. Najboljše zdravilo bi bilo torej, ako bi s spokornim življenjem odvrnili kugo božjo.» Zelo razširjeno je bilo tudi mnenje, da je kužna bolezen pripisovati čarovnicam, ki z vragovo pomočjo povzročajo pomor pri ljudeh in živini. O začetku kuže pri Cmurku na Štajerskem (1500) pripovedujejo sledeče: Nekdo je prišla stara, revna ženica v vas Gosdorf in prosila prenočišča, pa je nikjer niso hoteli sprejeti. Hodila je od hiše do hiše, dokler ni prišla do zadnjega kmeta v gorenjem delu vasi, kateremu so navadno rekli «Gracar». Ta ji je dovolil prenočišče. Drugi dan je izbruhnila kuga, ki je pobrala 200 ljudi. Le pri Gracarju ni bilo nobenega bolnika. Še bolj čuden je dogodek, ki se je baje zgodil l. 1691. nekje na Spodnjem Štajerskem in o katerem je poročal štajerski zdravnik dr. Lebenwaldt dunajski cesarski akademiji. Po nekem hudem nalivu so ljudje naenkrat opazili na drevnih listih vtisnjeno podobo kače. Kmalu potem so zaprli nekega čarovnika, ki je priznal, da je z vragovo pomočjo napravil dež in hotel po vsej okolici zanetiti kugo, hudo kakor kačji pik. Bog je sicer preprečil te nakane, čarovnik pa je bil vendar obsojen na gromado. Zdravnik je priložil svojemu poročilu slike treh listov z vtisnjeno kačjo podobo. Nadzemskemu, dasiravno ne nadnaravnemu vplivu so pripisovali kugo tisti, ki so učili, da jo povzročajo zvezde. Teža mnenja je bila večina učenih mož, zlasti zvezdoslovcev. Zato so razni koledarji in pratike vedno že ob začetku leta iz sestave zvezd napovedovali slabo ali dobro letino, vojno, bolezen in kužo. Med planeti je bil zlasti Saturn na slabem glasu zaradi svoje blede svetlobe, češ da izhlapeva škodljivo soparo. Še nevarnejše je bilo, kadar se je Saturn združil z Martom, ki je učinjal gorke, škodljive vetrove, grmenje, točo, vročinske bolezni in kužo. Nad vse pa so bili ljudje prestrašeni, kadar se je na nebu prikazala zvezda repatica z dolgim repom, in sicer ne le preprosti ljudje, ampak tudi izobraženci in učenjaki. O repaticah so trdili, da

s svojim repom zastrupljajo zrak, da se tudi od drugih zvezd nazivajo škodljivih plinov in jih potem izžarjevajo na zemljo. Tako je veliki pomor l. 1349. pariško vseučilišče pripisovalo vplivu zvezd. Enako je bilo tudi pozneje mnogokrat. L. 1599. je napovedal graški astronom Kepler iz kvarljive zveze planetov Saturna in Jupitra kužne bolezni, ki so bile v imenovanem letu pri nas res zelo razširjene. Tudi veliko kugo l. 1680. je napovedal preje velik komet. — Mnogo zdravnikov, ki niso iskali nadzemskih vzrokov, je pripisovalo kužne bolezni skvarjenemu zraku, ki se napravi vsled človeške in živalske gnilobe, slabega in nezdravega vremena, podzemskih soparov, stoječih voda, močvirij in drugih sličnih reči.

Po teh splošnih besedah o učinkih in vzrokih kuže preidimo zdaj k posameznim kužnim dobam, kakor so nam jih zabeležili stari zgodopisci in arhivske listine.

Ako bi bilo verjeti Varvasorju, je prvi nastopila kuga v naših deželah že leta 792. Potem je zopet strašila l. 883. in l. 1006. ugrabila v Ljubljani okoli 12.000 prebivalcev. Toda vsa ta poročila so nezanesljiva, kar priča že veliko število prebivalcev, ki se pripisuje Ljubljani, pa jih mesto takrat gotovo ni imelo.

Leta 1195. so priletele na Kranjsko, Korosko in Štajersko velike trume kobilic. Pocepale so v vodo, ki je vrgla mrtve na suho. Začele so gniti, delale grozen smrad in zasejale kugo.

ljah na Ajševici z izvrstnim moralnim uspehom.

Tudi naše tri godbe, znane daleč naokrog, dokazujejo, da je v naši vasi mnogo, mnogo umevanja za prosveto. Zadostuje poznati le naše mladeniče, pa bi bili uverjeni kako željno da so pričakovali, da tudi oni vstopijo v živo tekmo z drugimi društvi, za izobrazbo in napredek. Prvačina kaže voljo, da zopet stopi v prve vrste med našimi društvi.

Krasni nastop prvaških telovadcev v Kojškem je že tik po vojni spravljal v začudenje tudi one, ki so poznali tudi nastope izprej vojne.

Vse te sile so se uedinile v okrilju novega društva, — z veselo voljo do prosvetnega ustvarjanja. Uspehi zato pač ne bodo izostali.

Novice z dežele

IZ BILJ.

V nedeljo je uprizorilo »Tamburaško in pevsko društvo« v Biljah Anzežberjevo dramo »Krivoprizežnik«. Drama je bila v splošnem dobro igrana, kar nas je presenetilo. Igralci so večinoma mlade, pa mnogo obetajoče sile, ki so rešili častno svojo nalogo kljub številnim tehničnim zaprekam pomanjkljivega odra. Udeležba je bila naravnost imponantna, kar se ni niti najmanj pričakovalo. Mnogo občinstva je moralo oditi domov, ker ni bilo več vstopnic na razpolago. Predstave se je udeležilo veliko število Goričanov, nekaj odličnih tržaških gostov in tudi občinstva iz okolice. Splošna želja je, da se igra v kratkem času ponovi, da se da prilika tudi tistim, ki so morali praznih rok oditi. Ta predstava dela čast »Pevskemu in tambur. društvu«, ki si je vzgajilo take pridne in nadebudne člane.

IZ AJŠEVICE.

Padel pod korijero.

23-letni voznik Marij Kumar iz Gorice je vozil po cesti skozi Ajševico. Iz daljave se mu je bližala po cesti težka korijera, ki je dajala varnostne znake, katere pa je mladi fant preslišal. Šele v zadnjem hipu se je umaknil, a bilo je že prepozno. Usodna korijera je butnila ob voz s tako silo, da je nesrečni voznik padel z nje naravnost pod korijero, kjer je obležal težko poškodovan. Fant k sreči ni v nevarnosti za življenje, a čutil bo, žalibog, hude posledice te nezgode, ker ima zlomljeno desno piščal, razbto koleno in več malih ran na obeh nogah.

IZ VOLČ.

Uboj na Dolini v občini Aja.

V mali vasi Dolina blizu volčanskih Rutov se je dogodil v nedeljo zvečer ob 10. uri zločin, ki je pretresel najprej domačo vas, a kmalu nato vso okolico. V hiši Gerbca Antona, p. d. pri Tomajšču, sta se nahajala 20-letni Lovišček Franc iz Rutov št. 30 in njegov bratranec Hvalica Ivan iz Aje, približno enake starosti. Iz malenkostnega vzroka sta se začela prepirati, beseda je dala besedo; kar je eden trdil, je drugi zanikal, besedni boj se je bolj in bolj ostril,

dokler ni potegnil Hvalica iz žepa samokres in sprožil tri strele na svojega bratranca, ki je bil pri zadnjem strelu takoj mrtev. Ročinski brigadir Peria in orožnik Amadori sta bila kmalu nato na licu mesta, kjer sta po ugotovitvi dejanskega stanu, odšla takoj v hišo ubijalca, ki pa ga ni bilo več doma. Zdelo se je, da je odnesel pete. Pri hišni preiskavi se ni našlo nič posebnega. Mnogi v teh krajih, posebno v Aji, se še spominjajo precej nasilnega nastopa ubijalca Hvalice pri zadnjih državnozborskih volitvah, vključno temu se mora priznati, da je nosil samokres, v kolikor se je do sedaj ugotovilo, brez oblastvenega dovoljenja. Kakor smo izvedeli, se je Hvalica javil že v nedeljo ponoči, t. j. po uboju, kanalskim karabinerjem.

IZ PODBRDA

Vse se probuje, oživlja k novemu, vedrejšemu življenju, kot zunaj v naravi, tako v društvenem življenju. Le pri nas še vse spi. Zdi se, da je »Gorska vila« izgubila, nas zapustila, užaloščena nad zaspanim rodom naše vasi. Kakšno življenje je bilo v vasi, ko so večer za večerom hiteli mladeniči k pevskim vajam ali k iglarskim, ali pa v kak drug društveni namen. Pravijo, da svet povsod napreduje, povsod vedno več delajo, kot prej. Pri nas pa narobe: še kar je bilo, smo vrgli za plot. Fantje, dekleta ali res prav nič ne zmoremo?

Domačin.

Z BOVSKEGA

Bovec se je zopet vzdignil iz razvalin. Lep, skoraj lepši jesedaj (kakor je bil tačas, ko se je vspostavljal po onem silovitem požaru). Slikovita lega, lepa okolica ti vtisneta Bovec tako globoko v spomin, da ga ne pozabiš tako kmalu. Zato pa obiskuje te kraje vedno več tujcev in tudi domačini že računajo z naraščajočim tujskim prometom. Veliko skrb goje za olepšavo tega gorskega trga in posebni nasadi in drevoredi pričajo, kako ljubijo Bovečani svoj rojstni kraj. Ali vsi Bovečani? Žalibog, ne! Dobe se med njimi posestniki, ki malašč in iz nekake trme, kaprice sečejo drevesa iz lepega drevoreda proti Logu. Petdeset takih kostonjev je že posekanih. Potnik, ki gre tod mimo i opazi vrzeli v lepem drevoredu, se povprašuje začuden, kako to, da se umičujejo na tak vandalski način lepi nasadi, ki bi bili čez par mesecev prava privlačna sila za tujce, ki ljubijo gorski zrak, ki ljubijo pa tudi opoldanske izprehode pod senčnatimi drevesi. Odgovori nikakor ne zadovolje potnika. Čudne, prečudne stvari! Upam, da se bodo tedaj, ko bom zopet potoval skozi Bovec, spametovale prizadete osebe, da ne bodo več nadaljevale svojega škodljivega početja, sicer niso vredne, da se njihovo ime zamolči.

Potnik.

IZ PLAV.

Konj ga je ubil.

Clovek ne ve, kje ga čaka smrt, da mu prestriže nit življenja. Še manj pa je mislil o tem mladi in veseli fant Ant. Drnovšek iz Plavij doma. Bil je zaposlen z vozom in konji, s katerimi je

vozil pesek, ki mu je bil potreben za gradbo domače hiše. Privozil je s težkim tovorom v klanec, kjer sta se upehana konja ustavila. Da bi ju pognal kako dalje, je mahnil z bičem po njih. Eden od teh se je vzpenil in ga brcnil s tako silo v desno oko, da je obležal težko ranjen na cesti. Prihitelo je par ljudi, ki so ga za silo obvezali. Kmalu se je pojavil »Zel. križ« iz Gorice, ki ga je odpeljal v bolnišnico, kjer je Drnovšek kmalu nato umrl. Vaščane je tragična in nenadna smrt nesrečnega fanta zelo potrla.

IZ KOMNA.

Dne 1. t. m. je kolovratil po našem zavednem Krasu nekaj agent za ajdo, iz Gorice doma. Jemal je vzorce boljše kakovosti. Kupčija, mislim, se mu ni dobro obnesla, ker Kraševci so trdi. Na več krajih je namigaval, naj se naši zavedni Kraševci včlanijo v goriško strankarsko »Prosvetno zvezo« in v »Zvezo prosvetnih društev«. Za enkrat so ga naši Skrbenci dobro obdelali. Gospodom, ki mislijo med nami delati razkol, ne priporočam hoditi okoli nas po ajdo.

Pr. ur. - Zadnjega dela Vašega dopisa nismo razumeli in prosimo, da nam sporočite bolj natanko njegovo vsebino.

IZ SALEŽA.

Že leta 1912. se je ustanjavljalo pri nas kulturno društvo »Bratska sloga«. Bili smo že gotovi, da nam pridejo pravila dan na dan potrjena. (Takratni naš voditelj je bil nadučitelj Anton Baša, kateri se je neumorno trudil za to stvar, za kar mu tudi danes izrekamo srčno zahvalo). Mesto pravil je prišla — svetovna vojna. Precej po vojni smo se zgoraj omenjenim gospodom zopet oprijeli dela ter delovali s prireditvami. Imeli smo mešani in moški zbor z nad 30 dobrimi glasovi, a vsled takrat cvečočega komunizma bi se bila vsa stvar skoraj razpadla. Mi pa smo vkljub temu vztrajali in dobili med tem časom tudi pravila potrjena. — Zdej pa nas je še tretja doletela: da smo izgubili preljubljenega voditelja g. nadučitelja Antona Bašo. Med tem časom, ko smo mi premišljevali, kaj bo z nami, je naš neumorni in požrtvovalni član Ivan Obad šolal svojega sinkota Janka za bodočega voditelja, kateri je že s svojim osemnajstim letom nastopil s poučevanjem narodnih pesmic, dokler ni obolel. Bolehal je celih osem mesecev. Bolezen in počitnice pa so vendar potekle in vrnil si je vnovič na delo.

Na pustno nedeljo smo si izvolili nov odbor, ki bo, upamo, neumorno in neustrašno delal na tem kulturnem polju.

Izrekli smo, da se priklopimo »Prosveti« v Trstu, da bi potom nje vzbudili pri naši mladini zmisel za čitanje in samoozobrazbo. Upamo, da bomo na ta način deležni tudi marsikaterega gospodarskega in kulturnega predavanja.

Pričakujemo torej od novega odbora, da se bo z vneto lotil dela in takoj napravil potrebne korake za uspešno napredovanje društva v bratski slogi društvenih članov.

Pripomba: Odgovorite nam, prosimo, kaj nam je narediti, ko nam »Mali list«

naprej pošiljajo, čeravno smo ga že večkrat odvrnili. — Več občinarjev.

Prip. ur.: Pišite dotičnemu uredništvu, naj ne trosi zastojni denarja; če pa vam bodo vkljub temu še pošiljali list, bo to znak, da imajo dovolj denarja na razpolago in vam vsled tega lista ne bo treba plačati.

IZ SEŽANE

Dne 12. marca t. l. je bilo prignanih na trg v Sežano 1725 glav živine in sicer:

Goveje živine 627 glav, cena po 5 do 510 kv. žive teže, prašičev 734 glav, cena 5—7 tedenskim prašičem od 100 do 130 lir glava; konj 364 glav, cene različne od 1500—3500 glava. Kupčija dobra. Razen živine se prodajajo na trgu tudi vprežna oprava, vrvi, kotločina, železnina, usnje, vsakovrstni čevlji iz Mirna, Trsta, Sv. Križa itd. Steklena, lesena, porcelanasta, železna in Aluminijeva posoda vsake mere. Napravljene vsakovrstne obleke, manufaktura, klobuki, sukno, in druga vsakovrstna drobnina ki jo potrebuje skoro vsaka družina na deželi. Prodaja se sadno drevje, murve itd. (Bodi omenjeno, da se radi nove odredbe trte bilje ali cepljenke ne smejo prodajati po trgih). Prodaja se tudi dober in okusen kraški in brški kruh.

Potrežba po gostilnah izborna; točijo se prvovrstni kraški terani kakor tudi bela vipavska in istrska vina.

Sežanski krčmarji imajo nad 16 hlevov za živino, kamor se lahko spravi nad 500 glav živine.

S kratka: toliko kupcem kakor tudi prodajalcem se nudi vsestranska prilika za nakup gospodarskih in družinskih potrebščin kakor tudi vsakovrstne živine.

Obiskovalci sejmov imajo lepe železniške zveze na vse strani. Avtomobilska zveza z Vipavo, Trstom in Postojno. Vozne zveze z Bazovico in Opčinami.

Sežanski sejmi so najbolj obiskovani v celi Julijski Krajini. Na ta trg se privajajo konji in goveja živina (ki je prav lepe pasme) iz Jugoslavije, Istre iz goriške in tržaške pokrajine.

Sejmi se vrše vsakega 12. in 22. dne v mesecu. Ako pade na ta dan praznik ali nedelja, se vrši semenj naslednji dan.

Prihodnji semenj bo dne 23. marca 1925. l. Radi velikonočnih praznikov, ki bodo 12. in 13. aprila se bo vršil sežanski semenj dne 14. aprila.

IZ KOPRIVE NA KRASU

Pred meseci se je ustanovil tu v Koprivi odsek ženskega dobrodelnega združenja, v katerega je vstopilo mnogo pridnih članic, tako da smo lahko otvorile tečaj nočnih del. Imamo do sedaj že dobre uspehe. V nedeljo, dne 22. t. m. ob 4. uri pa se naše ženske pokazejo s prireditvijo ki bo obsegala obširen in lep spored. V sporedu prireditve je igra »Ženski otello«, potem klamacija Gregorčičeve »Kmetiči hiši«, kuplet s spremljevanjem glasovarja in razne zabavne točke. Upamo da se naše ljudstvo v čim večjem številu udeleži te prve prireditve, ter nas vzpodbudi k vztrajnejšemu delu za prosep naše stvari.

Po velikem potresu l. 1511. se je kuga prikazala na Kranjskem in je najbrž prišla v goste tudi l. 1529., ko je razsajala po bližnjem Štajerskem. Takrat je hotelo ljudstvo v Loki pri Radečah postaviti cerkev v čast sv. Roku in sv. Boštjanu, priprošnjikoma zoper to strašno šibo, pa je zadelo na hud odpor svojega tedanjega dušnega pastirja — Primoža Trubarja, ki je ostro obsojal tako »malikovanje«. Ko je Trubar kmalu potem odšel v Ljubljano, so cerkev vendar sezidali. L. 1532. je obiskala grozna morilka Tolminko, in deset let pozneje je pravični Bog, kakor pravi Valvasor, zopet spustil dvojno orožje svoje jeze nad Kranjsko: lakoto in kugo. Priletela je neizmerna jata kobolic, ki so pozobale vse, kar je bilo zelenega. Obrale so vso deželo. Spravile so se potem na kupe, začele gniti in smrdeti. Ker ni ničesar zraslo, so ljudje trpeli lakoto in kobiličji smrad je povzročil kugo, ki je davila še leta 1543. Na Goriškem so je bili že prosti in zato so dobro zavarovali mejo proti Kranjskemu. Pričela pa je vnovič svojo košnjo l. 1533. v Kranju in jo nadaljevala po Krasu. Ljudje so cepali, kakor bilke pod koso.

Spomladi istega leta (1586) se je začela širiti po Spodnjem Štajerskem, zlasti po Dravskem polju in v Mariboru. Mnogi ljudje so zbežali v svoje zidanice ali vinske hramove in jo tako zanesli v vinske gorice. Vlada je izdala stroge odredbe. Vsi semnji so bili na Štajerskem prepovedani.

L. 1598. se je kuga najprej pojavila na Koroškem, od koder jo je neki dijak zanesel v Ljubljano. Drugo leto so jo imeli ne le v glavnem mestu, kjer je pobrala 350 ljudi, ampak tudi drugod po Kranjskem, Goriškem in mnogih krajih Štajerske. Tudi naslednja leta so bila kužna. Na Koroškem je zlasti trpel Velikovec. V Gornjem gradu je dal škof Hren v teh kužnih časih vlti zvon z napisom: »Spomni se o Gospod svoje svete obljube in reci moralnemu angelu: Zadosti je. Zadrži svojo roko, da ne bo opustošena zemlja.« (1603.)

Najluteje je napadla strašna morilka slovenske pokrajine okoli leta 1645. Vse avstrijske dežele južno od Donave so takrat izgubile mnogo prebivalstva, tako Ugarsko, Hrvaško, Goriško, Kranjsko, Koroško in Štajersko. Na Štajerskem je samo v celjski okolici spravila okoli 10.000 ljudi pod zemljo.

Zanimiv je bil pojav kuge na Goriškem l. 1682., ker je izpričano, da je ena oseba okužila mesto in deželo. Neki hrvaški trgovec z živino je prišel iz Vidma v Šempas in ondi umrl nagle smrti, ne da bi se bila ugotovila bolezen. Ko je par dni pozneje neki Goričan prenočil v isti postelji, je naenkrat zbolel in kmalu potem v Gorici umrl. Krčmarjeva rodbina, ki je bila prvega popotnika sprejela, je skoraj vsa izmrla, in domača hiša je zanesla kugo v Prvačino. Kmalu so opetovani slučajni bolniki in smrti pokazali, da je tudi Gorica okužena. Najhuje je morila kuga meseca julija in avgusta. S strogiimi odredbami pa so jo proti koncu leta popolnoma zatrli.

Po kratkem pregledu kužnih časov naj še navedemo, kakšna zdravila so ljudje rabili proti tej strašni bolezni. Dasi ravno jih je žalostna izkušnja vedno iznova poučila, da proti kugi ne izda nobeno sredstvo, so se vendar oprijeli raznih zdravil, izmed katerih so nekatera celo dobila velik sloves, ki pa nam tudi kažejo, na kako nizki stopinji je bila tedaj zdravilska veda. — Za bule so rabili različne oblike in priporočali piti terjakov ali podleskov čaj. V neki zdravniški knjigi 16. stoletja pa najdemo celo zapisane sledeče pripomočke: Na tešče pij svojo vodo, ker to prežene iz želodca gnilobo in odpre jetra in čreva. Ako čutiš, da je zrak okoli tebe okužen, drgni se pogosto ob kozo, ki hudo smrdi, ali pa pojdi duhat zrak na stranišče. Zelo čislano zdravilo je bilo »zlato jajce« ali »kraljevo jajce« imenovano, ki se je napravljalo iz rumenjaka, terjako-vega čaja in žafrana. Nekaj časa so kot najboljšo sredstvo zoper kugo slovele krastače ali krote. Zdravniki in drugi ljudje so jih

lovili med šmarnimi mašami, češ da ta žival posebno dobro vleče nase kužni strup. Natakali so jih na količke, posušili na soncu, potem pa dobro stolkli. Prah stolčenih krastač so gospoda in kmetje nosili v svilnatih mešičkih na srčni jamic. Nekateri so si obesili tudi cele krote okoli vratu. Drugi so jih kuhali na mleku ali kisu in vse skupaj pojedli ali pa na obližih namazane delvali na kužne rane.

Zaradi hude nezaljublivosti kužnih bolezni pa je veljalo ob času kuge glavno pravilo: Ognj se prej ko mogoče okuženca in beži iz okužene hiše. Vsled tega je nastal med ljudstvom prepovor: Če kuga pride v deželo, kupi si par novih čevljev in beži tako daleč, da se ti strgajo podplati. Plemičji so jo res brž potegnili iz mest in se pozprli na svojih gradovih, kamor niso zlepa pustili tujca. Če se je gradu približal brač prorit milodara, so ga s strelji prepodili. — Kadar se je prikazala kuga v mestu ali vasi, je prišla naglo straža in nihče ni smel več stopiti iz okuženega kraja in nikdo čez prag hiše, kjer je bil na vratih narejen z apnom bel križ, znamenje, da notri že roji morilka. Zaprli so vsakega, kdor je le količjak prekršil »kužni red«. Po sobah in ulicah so ukazali pridno snažiti. Hiše so prekaljali z brinjem in na dvoriščih so kurili grmade. Za verne kmete je bilo najbolj žalostno, da so bili ločeni od župne cerkve, če se je kuga lotila vasi. Take okužene sosese so dobile včasih svoje dušne pastirje, ki so kontumacivanim pri kaki podružnici ali pa kar na prostem opravljali sv. daritev in delili sv. zakramente.

Ko se je leta 1599. pojavila kuga v ljubljanskem šentpeterskem predmestju, so ogradili ves njegov gornji del od špitalskega mostu do vhoda v »Kraivo dolino« z močno leseno steno. Preje so pa ljudem naznanili, da sme vsakdo oditi drugam, preden se zapora dovrši. Vendar se zdi, da se jih je le malo poslužilo te pravice, pač pa so zaporo zelo težko prenašali. Večinoma so namreč v šentpeterskem predmestju prebivali me-

sarji in usnarji, katerim je bil dohod k Ljubljanci odrezen. Celo k trem mlinom, ki so bili pod špitalskim mostom za skofijo, niso mogli donášati svojega zita. Zato so šentpeterčani že med postavljanem plata odločno ugovarjali pri mestnem magistratu. Pa njihovi ugovori so bili zaman. In kaj se zgodi? Razsrjeni mesarji in usnarji že prvi dan zapore izrujejo kole, podero komaj napravljene plot in se tako sami rešijo iz neprijetnega položaja. Kazen za ta upor pa ni izostala. Pet kolovodij je bilo obsojenih v ječo in dvajset drugih šentpeterčanov kaznovanih z denarnimi globami. Šentpetersko predmestje pa so iznova »zaplankali«.

Najhuša je bila zavest popolne onemoglosti nasproti strašni morilki. Sredstvo, ki je na videz v eni kužni dobi pomagalo, se je gotovo izkazalo drugič brez moči. Zato je ljudem v teh strašnih stiskah preostalo le zaupanje v božjo pomoč. Za kužne patrone so si izbrali Marijo Devico, sv. Roka, sv. Boštjana, sv. Rozalijo, sv. Barbaro, sv. Jožefa, sv. Frančiška Ksaverija in še mnoge druge. Po raznih krajih so postavljali tem svetnikom na čast oltarje in nove cerkve. Mnogokrat so postavljali ljudje v spomin na grozno šibo božjo na grobišča kužnih žrtev one kamnite križe ali stebrata znamenja, ki jih še danes vidimo semtertje tati sredi samotnega polja. Razlikujejo se od navadnih znamenj po svoji zgradbi. Na okroglem ali oglatem stabru čepi mala štirioglat kapelica s slikami kužnih patronov. Na vrhu ima navadno križ sv. Benedikta z dvema prečnima tramovima, kakršnega so ljudje nosili tudi okoli vratu. Vdolbena letnica nam včasih razodene oni strašni čas, ko je na kraju nastalo grobišče. Videti so še taka znamenja pri Ljubljani, pri Srednji vasi blizu Kranja, ob poti med Rodico in Mengšem ter na številnih drugih krajih po Slovenskem. Leta so že izbrisala med ljudmi vsako sled na njih postanek, vendar so nam častiti spomeniki na nekdanje hude čase.

IZ GRAHOVEGA

Nikdar ni glasu iz naše vasi, ki je središče in sedež velike občine, — ene največjih na Goriškem, kot bi se pri nas nikdar nič ne zgodilo pomembnejšega. Vendar temu ni tako.

Pred nekaj meseci še je vladal in strahoval pri nas in še daleč naokrog zloglasni marescialo. Lepo število naših ljudi nosi spomin nanj na svoji koži, v črnih lisah. Tudi nekatero naše društvo ga ne pozabi tako naglo zaradi šikan, ki jih je utrpelo. Strah, ki ga je utepel v kosti vaščanom, še sedaj ni popolnoma prestan. Seveda ne smemo ob priliki pozabiti tudi sodelovanja tukajšnje finančne straže, ki je imenovanega maresciala podpirala v vsem njegovem «kulturonostvu».

Toda ti niso edini, kiso vzrok strahovlade v naši vasi. Ne! ti so bili le orodje v rokah nekaterih drugih. Najbolj žalostno je pri tem to, da ti drugi niso drugorodci, marveč naše krvi, — naši sovaščani. Gospod Janez nosi zastavo, — a okrog sebe ima petorico koristolovcev, na katere ve vsakdo iz naše vasi ali iz Brda pokazati s prstom. Ako bi se pokazalo potrebno, bomo javno pokazali s prstom nanje.

Kot povsod se je tudi pri nas že obrnilo na bolje. Novi brigadir se bolje zdrži. Duh časa je malo ohladil tudi omenjene preveč razgrete glave. Upamo, da se bodo še bolj.

Žalostno je pri nas na društvenem polju. Naša «Čitalnica» se po vojni še ni zbudila k življenju. Povsod naokrog prirejajo veselice, igre, prireditve se vrsti za prireditvijo. Le pri nas še vse spi. In vendar ni nič tako težkega najti si društveno sobico, si nabaviti časopise. S tem bi imeli svoje stalno zbirališče. V medsebojnih pogovorih bi se pomnili, kaj bi začeli, da začeli, da začne tudi v naši vasi lepše, mirnejše življenje. Nabavili bi si knjižnico, če ne drugače, — na posodo. Tudi bi bil čas, dabi pomislili tudi na kako dramatično prireditev. Ne smemo biti zadnji.

IZ ST. PETRA.

V naši vasi je lepo število fantov, ki stremijo za tem, da se dvignejo družabne in kulturne razmere na višjo stopnjo, da dosežemo po vojnih nepravilnostih, ki so nam zelo škodovali v tem pogledu, pravo stezo, da bi po njej sledeč dosegli to, kar je našemu ljudstvu tako potrebno, da si priborimo novo kulturno orožje, ki nas bo branilo pogina v sedanjem srditem valovju hipernacionalističnega morja. Naša stremljenja so jasna kot božji dan. Naša dela ne jav-

ljamo v svet ne z bobni in ne s trobenjami. S trudom smo se poganjali naprej po traveji poti. S trudom pravim, ker je bilo mnogo mlačnežev med nami in — stara komedija — tudi takih, ki vtičkajo polena med koleca. Kljub temu se je našlo lepo število naših fantov, ki so prvačasno opazili, da se dela plesenj po društvenih prostorih, da kulturno delo tone v nepojmljivem strankarstvu. Opogumili smo se in rekli: tako ne sme dalje! In ustanovili smo si našo «Mladino». Koga naj pa čakamo? Da nas pokrije pajčevina? Bratec! Če vam to prija, pa kar ostanite tam, kjer ste običali, nihče vam ne bo kratil blaženega počitja. Ne pustimo pa, da bi nas kdo oviral. Mi hočemo naprej! Nismo bogve kaj naredili, ali vendar v teh par mesecih našega obstoja smo imeli že nekaj prosvetnih predavanj, zadnje nedeljo tudi prekorsno gospodarsko predavanje. Imamo pevski zbor in pridnega pevovodjo; z denarnimi žrtvami smo si nabavili klavir, uredili smo si dvorano in oder. Bilo je mnogo dela in tekanja tem in tja in ga bo še, ali to nas ne straši. Sedaj pa so se pojavili nekateri zavistneži in tudi strankarji. Vidiš ga, spakal! Prej pa niso hoteli pomagati. Nekateri, ki so nam znani, so pa šli še dalje. V svoji slepi mrznji do našega društva se družijo s takimi možmi, ki ne znajo niti našega jezika in slišajo na ta način škodovati društvu. Nekateri so rekli celo, da pojdejo k svojim «veljakom», ki bodo na pristojnem mestu «posarbeli» za sredstva, da ne bo hodilo preveč punc v naše društvo. Bomo videli! Za zdaj vam povemo samo eno: Pustite naše društvo pri miru in pometajte pred svojim pragom! — Mladinaš.

IZ DOL. CEROVEGA.

Otroci so radovedni in razposajeni, o tem vedo vsi stariši, ki skrbno pazijo, da se malčkom kaj ne pripeti. Pa tudi pri skrbni pažnji se zgodi, da morajo stariši pustiti otroka za trenutek samega. Tak slučaj se je zgodil pri nas in katerega žalostne posledice nosijo stariši. Dveletni fantček B. Jakin se je nahajal sam v kuhinji. Njegov oče je bil na polju pri delu. Tudi matere ni bilo blizu, ker je bočna. Na ognjišču je gorel ogenj, pri katerem se je grela kava. Fantček se je splezal na ognjišče, najbrž z namenom, da se napije kave. Kmalu se mu je vnela obleka in fant je bil ves v ognju — pomoči pa od nikoder. Šele čez nekaj časa so mu prišli na pomoč ali fantček je bil že hudo opečen. Po enodnevnem strašnem trpljenju je ubogi otrok izdihnil svojo duško. — Stariši, pazite na svoje otroke!

Gospodarske novice

Kako požlahtnjemo sadno drevje (Konec)

Stari sadjarji so poznali samo eno ugodno dobo za cepljenje, in sicer pomlad. Nekateri so pripisovali mladem mesecu in posameznim dnevom posebno ugoden vpliv na uspešno cepitev in na poznejšo rast cepljenega drevja. V novodobnem drevesničarstvu pa razločujemo vobče zimsko in poletno cepljenje. Pozimi od januarja dalje in daleč v pomlad cepimo s cepiči. Pri tem se nič ne oziramo na luno ali kake druge dneve. Le ob hudem mrazu prenehamo z delom na planem, pač pa lahko cepimo v rokah v topli sobi vso dolgo zimo. Najugodnejši čas sta pa februar in marec. Zimsko cepljenje lahko raztegnemo tudi še na april in maj. Vendar pa velja tu splošno pravilo: čimprej, tem bolje.

Poleti lahko požlahtujemo od srede junija do srede septembra z očesom (okulacija). Ta način požlahtnjevanja ima toliko prednosti mimo cepljenja s cepiči, da je v drevesničarstvu po vsem svetu skoro že popolnoma izpodrinil zimsko cepljenje s cepiči. Le prav debele podlage in odraslo drevje precepljamo s cepiči ter mlado drevje v kroni. Vse drugo pa navadno okuliramo.

Zimsko cepljenje s cepiči izvršujemo lahko na toliko načinov, da bi potrebovali preveč prostora, ako bi vse hoteli naštetih in opisati. V bistvu pravzaprav ni razločka med njimi. Le debelost podlage ter posebni namen, ki ga hočemo s cepljenjem doseči, odločujeta, kako združimo cepič s podlago, da se zagotovo, hitro in trajno zraste. Zato tudi ni pravilna tr-

ditev, češ, da je ta ali oni cepilni način absolutno najboljši. Vsak privede do uspeha, ako ga izvršimo na pravem mestu in pravilno.

Davki in pristojbine za zadrage

Glasom novih davčnih in pristojbinskih zakonov odpadejo vse olajšave, ki so jih zadrage do sedaj uživale in so torej z ozirom na davke in pristojbine izenačene vsem nezadragnim podjetjem.

Zadrage, posebno posojilnice, bodo morale plačati občuten davek, takozvano «ricchezza mobile», t. j. davek na premakljivo bogastvo oziroma davek na dohodke iz premakljivega premoženja. Ta davek je trojen:

1) prvi zadeva čisti dobiček in se plača v izmeri približno 20% od zneska, izkazanega v bilanci. Ne obdači se pa samo postavka «čisti dobiček», temveč ta se zviša za v poslovnem letu plačani davek in nagrade.

2) Drugi del davka odpade na plače in nagrade uradništva in odbora. Za ta davek jamči napram davčni oblasti vedno le zadruga, ki pa ima možnost, da ga ali sama utrpi ali zvali na nameščence, ravna se vedno po delovni pogodbi. Tega davka se plača okoli 13%.

3) Tretji in najbolj občutni del davka odpade na pasivne obresti: to je na izplačane ali kapitalizirane obresti hranilnih vlog in stalnih vlog v tekočem računu.

Posojilnice z neomejeno zavezo plačajo okoli 20% (eno petino) in zadrage z omejeno zavezo pa okoli 26% ali okroglo eno četrtino vseh pasivnih obresti, od katerih so pa izvzete obresti izposojil, ki naj se jih

imenujejo v bilanci «reeskomptne obresti». Tudi za ta davek so odgovorne napram davčnim oblastim zadrage, ki ga pa smejo zvaliti na vlagatelje. To pa je mogoče na ta način, da jim ali že v začetku računajo nižje obresti, n. pr. 3,5% do 4% čisto ali pa da računajo višje obresti kakor doslej (4,5% do 5%) ter da jim koncem leta odbijejo od celokupnega zneska obresti eno četrtino pri zadrugah z neomejeno zavezo, eno petino pa pri zadrugah z omejeno zavezo. (Iz okrožnice Zadruž. Zveze v Trstu).

Setev travne mešanice

Če hočeš napraviti nov travnik, potem storiš najbolje, da zaseješ s pripravno mešanico trav in detelj. Le na ta način prideš najprej do dobre travniške ruše. Danes se dobe v kupčiji vsa potrebna travna in deteljna semena. Samo paziti je treba, da so semena zanesljivo dobra, da so pristna, dobra, kaljiva in čista. Na to je opozarjati zaradi tega, ker se dobe tudi semena, ki jim manjka potrebne kaljivosti in čistota. Setev travne mešanice mora biti dosti gosta. Za 1 ha (deset mernikov posevte) je treba 50 do 60 travnega in deteljnega semena.

Izmed trav, ki jih sejemo v ta namen so važne zlasti te-le: zlati oves, francoska pahorka, mačji rep, pasja trava, lisičji rep, travniška bilnica, travniška latovka, pasji rep, šopulja, medna trava, angleška ljuljka. Izmed detelj pa: domača detelja, švedska detelja, bela detelja, hmeljna lucerna. Koliko je treba ene in druge trave in detelje sejati, vse to se ravna po tem, kakšna je zemlja, kakšna je lega in koliko časa naj trpi travnik, kajti vsaka trava ima glede tega svoje posebne zahteve in lastnosti. Na noben način pa ne kaže puščati za travnik jako staro deteljišče. Takí prostori dajejo prav slabe košnje in je treba mnogo let in pridnega dela in gnojenja, da se ruša popravi in obnovi. Po starih deteljiščih raste vse preveč plevela in malovrednih zelišč, ki rastejo po fleh in branijo dobrim travam do razvoja.

Ravno tako je napačno, če pustimo zemljo, da se sama zaledini, n. pr. po kakem plevelnem cvsu, brez vse naše pomoči, ali pa, če bi posejali tako njivo s senenim drobom (sempirjem), ki ga dobimo po naših senikih in drugih shrambah za seno. V vseh takih primerih dobimo veliko plevela na travnik, ki ga je težko zatreti in ki škoduje ruši v vsakem pogledu.

Danes se priporoča edino ta pot, da zasejemo travnik z mešanico dobrih trav in detelj, če hočemo kaj dobrega doseči. Pa tudi ta setev se mora pravilno izvesti. Predvsem je potrebno, da sejemo to zmes med redko sejan oves, ki ga pokosimo, kakor hitro požena latje. Med zimsko pšenico ali rž ni sejati take mešanice, ker nam pod zorečim žitom preveč oslabi, lahko pa tudi pogine. Travni setvi kot glavnemu pridelku, ki ima trajati leta in leta, je dati v tem primeru vso prednost, in vrhu rastočo zaščitno rastlino je odstraniti, kakor hitro je nadaljnje varstvo mladih rastlin nepotrebno.

Pričetek čebelnega leta

Prvi topli dnevi v drugi polovici zimskega časa oživijo čebelno družino v panju. Čebele se sprašijo (izpraznijo) in pričenejo donašati obnožnino — cvetni prah. Z zanimanjem opazuje že izkušen čebelar ta prvi pojav, začetnik pa se le težko loči od panjev, pred kojimi tako mrgoli marljivih čebelic z raznobarnimi košaricami, polnimi cvetnega prahu. Kaj bi pa ne? V razmahu s toploto in donosom cvetnega prahu, se tudi prične množiti zalega v panjih.

Vsled tega se čebelar veseli, ko vidi donašati cvetni prašek na nožicah. Čebele donašajo poleg praška še nabrani nektar v medenem mešičku, ki je za ugodno razvijanje čebel še veliko bolj pomemben. Ker se cvetni prah le malo časa vzdrži in se rad skvari, ga tudi čebele takoj porabijo. Iz njega napravljajo slino

— mleko, ki ga rabijo za pitanje mladice, naravno je torej, da ga čebele znosijo v najbližje celice poleg mlade zalege, da ga imajo čebele krmilke na razpolago. Da se cvetni prah ne skvari, če je v vališču, stavi matica zalego jeseni toliko časa, dokler ne izgine ves odprt cvetni prah. Obilica cvetnega prahu ob koncu jesenske paše je vzrok, da imajo takrat nekateri panji mnogo zalege, drugi pa malo ali nič.

Nepokvarjen ostane pa cvetni prah v satovju, ako je z medom zalit in z voskom zadelan. Ker so čebelarji opazili, da z donosom cvetnega prahu prične razvitek mladih čebel v panju, so tudi skušali pomnožiti donos močnega prahu mesto cvetnega. Že kakih petindvaset let je od tega, kar se je mnogo govorilo in pisalo, kaj bi se dalo uporabiti v nadomestilo cvetnega prahu. Priporočali so različno moko kot belo, turšično, rženo; a najbolj hvaljena je bila grahova moka. Ta se je potem položila v posodice, ali pa se je potrosila v satovje. Drugi so pa kar svetovali: natrositi jo v celice praznega satovja in je položiti v panj.

Še modrejši so svetovali moko z mlekom. Pozneje sem čital, da bi bilo posebno dobro krmilo in pospešilo k pomnoževanju čebel: med z kokošjimi jajci. Kaj bo pa še kdo stuhtal, seve danes ni mogoče stalno reči. Z gotovostjo moremo danes trditi, da so vsa taka sredstva s poskusi ovržena.

Moka nanešena v satovje, se rada navzame čebelne vlage v panju ter se začne kisati in plesniti. Enako velja za mleko in jajca. Le enkrat pojde čebelar na led takim priporočilom, a nikoli več potem. Če upoštevamo zraven tega še trošek in sitno delo, bomo kmalu pravo zadeli.

Nekateri priporočajo, naj bi se čebelar olajšal trud s tem, da jim prinesemo v bližino čebelnjaka leskovih cvetočih mačic. Tudi to ni pravo. Leskove mačice imajo obilno cvetnega prahu, ali če bi hoteli prinesiti čebelar le 1 četrt kilograma prahu, bi bilo treba navoziti kakih 10 voz leskovih debel z vejami. Jasno bo torej, da se to delo ne more izplačati.

Zopet od drugod se je namigovalo, nabirati cvetni prah s primerno pravico iz leskovih mačic, a tudi to se ne izplača, ker prav priden človek ne bi nabral cel dan 1 četrt kilograma tega prahu, vrednega največ 4 L.

Nam torej ne ostane druge poti, kakor pustiti čebelar, da si same prosto nabirajo potrebnega prahu in sladčic.

Da jim bo tega nudila narava dovolj, je potrebno, da po možnosti skrbimo za pomnoževanje primernih nasadov in rastlin.

Omeni naj se še, da v prvem začetku čebelnega in naravskega življenja, nahajamo vsled male toplote le bolj cvetni prašek in malo medu na rastlinah. Vsled tega nam ni s pomnožitvijo umetnega donosa cvetnega praha prav nič pomagano. Vsi izkušeni čebelarji so popolnoma prepričani, da pravo množenje čebel nastane še le, ko dobivajo čebele v obilni meri med.

Kakor določimo, ali prinaša čebela med, ali vodo na dom, ali prihaja prazna, prav tako se lahko z gotovostjo prepričamo, ali medu ena ali druga cvetka.

Obnožnina nam odločno priča po kakšnem cvetju jo je čebela nabirala.

Vodopivec Janko.

Književnost in umetnost

Damir Feigl: Domače živali.

Ko bi hoteli mi pisati kritiko o tem pravkar izišlem delu našega Feigla v založbi zelo marljive Zvezne tiskarne v Ljubljani, potem bi naše kritično oko dobilo — ker če ne, bi ne bili kritiki — tu pa tam kak nedostatek bodisi stilističen bodisi tehničen glede celotne enakosti dela samega. Tako bi pripomnili, da je uvod slaba predpriprava k pravemu jedru, vsebini h knjigi sami, katera je neprimerno boljša kot njen uvod in pa konec. Torej izjemoma slab in neprijeten okvir k dobri sliki. Tudi prepogosto prisilna, na vsak način izpeljava besed ne dosega vedno pri čitatelju smešnega razpoloženja.

Opazili bi pa silno razliko med prvimi deli ne samo Feigla ampak tudi slovenske humoristike ter med pravkar izdano knjigo.

Zelo malo je sledu tistih starih, po nemškem humorističnem časopisju prevzetih šal o krokanju, šolskih dogodbinah, o srečnih in klaverno nesrečnih ljubeznih enoletnih prostovoljcev, kuharic, Janezov in podobnega.

Domače živali so glej spakal — zbudile silno zanimanje radi svoje originalnosti. Zdražbarji, pravdarji in občutljivci bodo v tej knjigi dobili marsikako obvestilo o učinkovitosti naslovitve s tem ali onim hlevskim prebivalcem, ne da bi se jim bilo potreba zatekati k advokatom. Tako je začelo temu stanu odjedati kruh nele na katero politično časopisje, ampak tudi leposlovje. Ubogi advokati!

Ako lahko, kot je prišlo zadnje čase po našem časopisju v navado, reklamirajo naša društva za prireditve kake zvočence burke z opozoritvijo, da se boje, da bo občinstvo popokalo od smeha, potem smo pa lahko tudi mi v skrbeh, da bo čitateljstvo eksplodiralo, ne da bi zamoglo do 24. aprila vložiti prošnjo za rekvizicije, ker eksplozije ne spadajo k rekvizicijam.

Na tem mestu naj izpustimo predčasno dve ali tri teh živalic iz njihove štalice, pa ne preveč, da ne ostane prazna:

«Krava. Od vola do krave je en sam korak, posebno če živita oba v enem in istem hlevu. Krava je največji alkoholik med domačimi živalmi. Fraza: pijan ko krava dokazuje to trditve. Vkljub temu pa daje krava dobro mleko, okusno maslo in izvrsten sir. Prvemu prilivajo mlekarice vode, kadar koli so pozabile pred možo napojiti živali. Maslo in sir lahko kupiš tudi v prodajalnah. Če je krava ovca, daje nanoški sir. v Trenti dobivamo od nje bovski sir, če je siru pri mešan krompir, mu pravimo ementalški in kot tak ne spada k luknjicavim telesom. Krava ni muzikalična. Kadar pa udarja lakota na njeno črevo, slišiš mило melodijo v kravjem trebuhu. Iz čreva se namreč izdejuje struna. Krava je človeku najzvestejša spremljevalka že iz starodavnih časov in ga spremlja povsod, samo v urad ne. Krava, te in krava-li ne spadajo sem.....»

Perutnina. Misli si poljubno domačo žival izmed dosedaj tu opisanih, izpremeni ji gobec v kljun, spodnji nogi v peruti, izpuli ji dlake, vsadi na njihovo mesto perje, daj temu novemu stvoru posebno ime in pred sabo imaš ptiča. Ptiči se imenujejo zato, ker frče. Ni še vse, kar frči in leti po zraku, ptič. Smodnišnice, ki je zletela v zrak, nikakor ne moremo prištevati med ptiče, in od zrakoplovec porečemo edino le onemu, ki izvaja vrato- in strojelomne polete, «ta je tič!» Ako dostavimo, da imajo ptiči rdečo gorko kri kakor mi, da se ženijo na Gregorjevo (O. Zupančič, Duma) kakor vi in da se opevajo v pesmih bolj kakor oni kopitarji in parkljarji, smo povedali o ptičih vse, kar mora znati človek, ki se ne uči samo za šolo in dober red, marveč za življenje..... itd.

Beležka: Največje štale domačih živali so v Gorici: Narodna in Katoliška knjigarna ter Štoka v Trstu.

Drago Godina: Idealizem.

G. D. Godina nam je poslal s prošnjo za napoved knjigo pod gornjim naslovom, ki jo je izdal l. 1920. v samozaložbi in v kateri je skušal čim točneje opredeliti svoje stališče nasproti sodobnim perečim sociološkim vprašanjem in obrazložiti svoja «temeljna načela gospodarske borbe s kapitalizmom». V proučevanju teh vprašanj se D. Godina ponekod nekoliko oddaljuje od sodobnih komunističnih pisateljev, s katerimi pa ga veže temeljno načelo njegove knjige, da je le potom revolucionarne vzgoje in dela mogoče priti do dobe, ko se bo človeštvo, prosto vseh gospodarskih skrbi, lahko posvetilo le idealnemu duševnemu delu. Iz knjige se vidi, da je njen avtor vkljub razočaranjem ostal velik idealist. Na vsak način je delo zanimivo kot edino te vrste pri nas tudi za tiste, ki se — kakor mi — ne strinjajo z njegovo vsebino. Knjiga ni pisana poljudno temveč bolj znanstveno. Kdor se za njo zanima, jo lahko dobi v slovenskih knjigarnah.

Milka Martelančeva: Otroško perilo

Knjiga edina te vrste, s praktičnimi navodili za krojenje in vezenje perila za otroke, in s številnimi ilustracijami, je vsega priporočila vredna. Cena 4,50, za naročnice «Ženskega sveta» in učiteljice L 3,50. Dobiva se pri upravi «Z. Sv.» (Trst, centro, Casella postale 384), v Štokovi knjigarni, pri upravi «Edinosti» in v vseh tečajih Žen. Dobrodelnega Udruženja.

Darovi

Gosp. Olenik Josip iz Mačkoli je zbral o priliki dneva za «Našo deco» L 60. za Šolsko društvo. Darovali so kakor sledi: Olenik Jos., Veljak Avg., Repič And., Jamšek R., Tul Iv., Pet. Parovel, Smotlak L., Stefančič P., Tul Ana po L 1 lir; Jamšek Olga, Stefančič Jos. po 3 lire; Olenik Alojzija, Flego Marija, Smotlak Jos., Smotlak Jos. Oreh po 2 liri; Prašelj Marija L 1; skupaj L 60. Vsem cenj. darovalcem kot požrtvovalnemu nabiralatelju srčna hvala!

V Ricmanjih sta v isti namen nabrali g.čni Hervatič Betka in Zuljan Josipa L 118,90, in sicer: L 63,30 nabrano pri poslovnem večeru gospoda nadučitelja Silvestra Cerut, ostalih 55,60 so darovali, kakor sledi: Zuljan Dorica in Švara Ant. po L 5; Kuret Mirko L 3; Petaros Nada, Švara Valerija, Kuret Peter, Švara Josip in Komar Lucija po L 2; Bordon Gregor, Zafran Vesna po L 1,50; Zuljan Ana, Zuljan Andrej, Zuljan Jakob, Zuljan Uršula, Zuljan Anton,

N. N., Švara Vida, Kuret Marija, Pregarc Uršula, Kuret Viktorija, Eler Roza, Otroci, Zafran Gizela, Pregarc Josip; Bordon Mirko, Lovrenčič Elizabeta, Pregarc Branko, Kuret Silva, Žigante Marija, Pregarc Josip, Pregarc Alfonz, Komar Metodka, Petaros Stana, Zulj Svetka, Kuret Josipa in Bordon Silvester po L 1; Franc Bonano in Hrvatič Anton po 0,70; Bordon Ana, Hrvatič Vida in Marija Zuljan po 0,50; skupaj L 118,90; za kar bodi izrečena srčna hvala vsem cenj. darovalcem kakor tudi požrtvovalnima nabiralčkama.

Tudi v Sv. Križu pri Trstu niso pozabili na «Našo deco» ter darovali potom g. Bogomila Sirk L 78. Darovali so: Vesela družba pri «Županovih» L 27, tisti, ki jih je držal L 23; Sedmak Iv. 5, Igralci priigrali L 3; Sedmak Kristjan, Angel Tence, Sedmak Dominik, Sirk Marica, Sirk Ladko, Sedmak Marij po L 2; Zorko Kovač L 1,40, Košuta Dom., Kralj Jos., Cotič Ferdo, Bogatec Josip po L 1; Igralci L 1,60; skupaj L 78.

Iz Trebč pri Trstu je Šolsko društvo prejelo L 105,35 kot darove nabrane potom g. Ivana Mar. Kralj o priliki dneva za «Našo deco». Darovali so: Iv. Mar. Kraj, Anton Kralj, Fani Kralj, Edvard Kralj, Hreščak Justina po L 5; Franc Kralj L 4; Alojzij Kralj, Bernard Kralj, Adrijan Kralj po L 3; Marija Kralj, Valentin Kralj, Justina Kralj, Jožefa Kralj, Peter Kralj, Antonija Kralj, Andrej Kralj Anton Kralj, Marija Kralj, N. N., Franc Cuk, Justina Kralj, Marija Kralj, Ivan Kalc, Kristina Malalan, Fr. Grčić po L 2; Ljudmila L 1,75; Andrej Kralj L 1,50; Roža Kralj, Jakob Kralj, Evgenija Kralj, Justina Kralj, Katarina Kralj, Jožef Kralj, Benedikt Kralj, Lovrenc Kralj, Marija Kralj, Ivan Kralj, Anton Kralj, Iv. Mar. Cuk, Evgen Cuk, Anton Cuk, Anton Kalc, Urša Možina po L 1; Vesela družba je darovala L 15,40; skupaj L 105,35. Srčna hvala tem potom vsem cenj. darovalcem ter g. nabiralatelju. Bog plačaj stotero!

Pozor vojni oškodovanci

Ker je treba navčno naznaniti do 23. aprila vojno škodo povzročeno po rekvizicijah ali vsled vojnih dogodkov se naznanja, da bo take prijave in naznanila priskrbel Frankam proti zmernemu plačilu tajnik Fr. Kašca v pisarni Tolminske hranilnice vsaki dan dopoldne in popoldne, izvemši nedelje.

T. V. K. Sirena

Ker se bodo vršile v kratkem, to je v najkrajšem času vaje v vesljenju, pozivlja odbor Sirene vse gospode in gospodčene, ki mislijo pristopiti v klub, da se čim prej javijo ustmeno ali pisмено na naslov Tržaška veslarski klub Sirena Barkovlje, Viala Regina Elena št. 151 ali potom telefona št. 17-13.

gov. rednik Janko Rumič.

Najstarejši sloven. denarni zavod

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim poroštvom uraduje v svoji lastni hiši ulica Torre bianca št. 19, I. n.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tek. račun in vloge za ček. promet ter obrestuje

po 4%

večje in stalne vloge po dogovoru. Daje posojila na vknjižbe, menjice, zastave in osebne kredite. Obrestna mera po dogovoru.

Uradne ure za stranke od 9 do 13. Ob nedeljah in prazn. je urad zaprt. Telefon št. 25-47.

Zahtevajte in prepričali se bode, da je

MILO-GODINA

NEPREKOSLJIVO
Izdeluje dobroznana **J. S. Godina, Trst** Via Scoglio 316
domača trvdka Telefon št. 18-78

BUFET PRIMC

Trst, ulica XXX Ottobre 19, nasproti kavarne Commercio

Točim najboljšo istrsko in vipavsko vino ter kraški teran. — Vedno sveže Dreherjevo pivo. Mrzla in gorka svinjina, sardine itd. — PGSTREŽBA TOČNA. Za obilen obisk se priporoča

Lastnik IVAN PRIMC.

Novo pogrebno podjetje (NUOVA IMPRESA) - Trst, Corso V. E. III. 47 (pri trgu Goldoni)

Prevoz mrličev v tu- in inozemstvo. Vršl vsakorazredne pogrebe. Zaloga vseh mrtvaških predmetov (vsakovrstne krste, venci, sveče itd.) Nočna inspekcija v lastnih prostorih. Zaloga ul. Tesa 31, Tel. 14-02

IVAN KRŽE

ima v lastni zalogi najraznovrstnejše **kuhinske in druge hišne potrebšine**

Iz aluminija, steklovine, lesa, emalirane prsti itd. CENE NIZKE. TRST, PIAZZA S. GIOVANNI št. 1

KNJIGARNA IN PAPIRNICA

J. ŠTOKA - TRST

Via Milano 37

se priporoča sl. občinstvu v mestu in na deželi, župnim, občinskim in šolskim uradom, pisarnam, obrtnikom, trgovcem in zasebnikom.

LASTNA KNJIGOVEZNICA.

Založba Vedeža, Kleinmayerjeve italij. slov., slov.-italijanskega in ital. - slovenskega slovarja. — Ima v zalogi vse najnovejše slovenske knjige.

Tržaška kmetij. družba v Trstu
ulica Raffineria št. 7

Semena: Zanje zgodnje in plodno nemškega izvora, pesa rdeča Mamut in rumena Eckendorf, cvetoči karfijol snežna kepa, špinačo, redkvice, grah, seme salatine, salate, radiča, čebulček, ter druga vrtna in cvetlična semena.

Trave: laško ljulko, francosko pahovko, mačji rep in travniško bilnico.

Detelje: inkarnatno, domačo lucerno.

Vsa semena so preiskušena in zajamčena, bodisi glede kalivosti, kakor tudi glede vrste.

Kmetijsko orodje: škarje za obrezovanje trt in drevja, šape okoličanske in istrske itd.

Univerzalni plugi znamke Sack št. 7. in št. 8.

Umetna gnojila, superfosfat kalijevo sol, amonijev sulfat in čilski soliter.

Krompir za seme: zgodnji ameriški in Ida.

Bisulin zdravilo za na spolovih obolelo govejo živino.

Sadna drevcesca breskve, hruške, jabolka itd. Naša semena in umetna gnojila — vse zajamčeno — imajo v razprodaji:

V RODIKU naš zastopnik g. Ivan Čeh.

V SEŽANI gospa Karolina Goljevšček.

Tržaška kmetijska družba v Trstu
ulica Raffineria št. 7

Čevljarnica Forcessin

Odlikvana na mednarodni razstavi v Genovi z „Diploma di gran premio“
TRST - Via Giuseppe Caprin št. 5 pri Sv. Jakobu - TRST

Kdor išče obuvalo cenó a vendar lepo, ta bo pomislil malo, ne kupil kar na slepo!

In šel bo k „FORCESSINU“, ki v Trstu vsem od kraja — ubožcu al' bogatinu — najboljše čevlje daja ...

Čevlji za delo L 48.—

Čevlji za delo L 48.—

Ljubljanska kreditna banka

Telefona: 5-18; 22-98 Podružnica u Trstu: Via XXX Ottobre 11 Telefona 5-18; 22-98; BRZOJAVNI NASLOV: BANCALUBIANA

Podružnice: Gorica, Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Logatec, Maribor, Metković, N. Sad, Ptuj, Sarajevo, Split

Centrala v Ljubljani Delniška glavica in rezervni sklad: 60.000.000 dinara.

Bavi se z vsemi bančnimi posli. Sprejema vloge na vložne knjižice ter jih obrestuje z 4⁰/₁₀₀, a vloge na tekoče račune z 4¹/₂⁰/₁₀₀ netto. Za odkaz vezanih vlog plača odstotke po dogovoru. Izvršuje borzne naloge in daje v najem varnostne pušice (SAFES)

Blagajna je odprta od 9¹/₂ do 12:50 in od 14¹/₂ do 16 ure.